БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 227 (16.917). ● 28 сентябрь 1977 йил, чоршанба ● Баҳоси 2 тийин.

РЕСПУБЛИКАМИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИ ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

СССР Олий Советининг навбатдан ташқари сессияси шарафига меҳнат совғалари

Суратда: Конституция комиссиясининг мажлиси.

ТАСС фотохроникаси.

КОНСТИТУЦИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

27 сентябрь куни Кремлда Конституция комиссиясининг Раиси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев раислигида Конституция комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. Комиссия ишининг якунлари ва умумхалқ муҳокамаси давомида тушган таклифлар ва тузатишлар киритилган СССР Конституциясининг лойиҳаси муҳокама қилинди.

Мажлисда ўртоқ Л. И. Брежнев нутқ сўзлади.

Комиссия, — деди Л. И. Брежнев, — катта ижодий ва самарали иш қилди. Комиссия СССР Конституциясини тайёрлаш билан боғлиқ ҳамма ишларни ташкил этувчи бамисоли бир негиз бўлди. Кўп иш қилинганлигини ўзингиз билиб турибсиз. Давлатимизнинг Асосий Қонунини муҳокама қилишда бутун партия, бутун совет халқи қатнашди. Менинг назаримда, бу соҳада бажарган ҳамма ишларимиздан чиқариладиган асосий хулоса шуки, партиямиз билан халқимиз ўзининг метиндек буюк бирлигини, коммунизм қурилишининг асосий вазифаларини муваффақиятли ҳал этишдан астойдил манфаатдор эканлигини яна бир марта намойиш қилди. Сизнинг эсингизда бўлса керак, бундан тўрт ой муқаддам Конституция комиссияси СССР Конституцияси лойиҳасини СССР Олий Совети Президиумига тақдим этган эди. Бугун биз комиссиямиз қилган ишни якунлашимиз ҳамда лойиҳа бутун халқ томонидан муҳокама қилинган даврда тушган таклифларни ҳисобга олиб, Конституция лойиҳасига аниқлик ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги масалани ҳал этишимиз керак.

Совет халқи ўз муҳокамасига қўйилган ҳужжатнинг мазмунини қизғин маъқуллади. Конституция лойиҳаси текстига бевосита тааллуқли таклифлар Конституция комиссиясининг секретариатида батафсил ўрганиб чиқилди. Секретариат ишига таниқли партия ва совет ходимлари, илм-фаннинг турли соҳаларидаги мутахассис олимлар, давлат муассасалари ва жамоат ташкилотларининг ходимлари жалб этилди. Таклиф ва мулоҳазаларнинг биронтаси ҳам эътиборсиз қолдирилмади.

Қунт билан атрофлича олиб борилган иш асосида Конституция лойиҳасига киритиш лозим деб топилган тузатишлар хусусидаги тавсиялар, шунингдек баъзи тузатишларни қабул қилиб бўлмаслиги хусусидаги мулоҳазалар. таърифлаб берилди.

Кўпчилик тузатишлар аниқлик ва қўшимча киритиш, текстни таҳрир қилиш характерига эгадир. Аммо баъзи таҳририй тузатишлар маънони ҳам яхшилайди. Умуман, лойиҳа миллион-миллион совет кишиларининг коллектив тажрибаси билан бойитилди деса бўлади деб, таъкидлади ўртоқ Л. И. Брежнев.

Сўнгра Л. И. Брежнев умумхалқ муҳокамаси давомида гражданлардан тушган таклифларни ҳисобга олиб, Конституция лойиҳаси текстига тавсия қилинадиган энг муҳим тузатишларнинг мазмуни ва аҳамиятини таърифлаб берди. Бу тузатишлар, жумладан, социализм шароитида меҳнатнинг роли, социалистик мулкни эҳтиёт қилиб асраш, социалистик демократияни янада ривожлантириш сингари соҳаларга тааллуқлидир.

Ўртоқ Л. И. Брежнев олинган таклифлардан баъзилари амалдаги қонунларни такрорлаганлиги, Асосий Қонун учун ҳаддан ташқари батафсил характерда эканлиги ёки амалий ишда ҳисобга олиниши лозимлиги сабабли, ёҳуд улар моҳият жиҳатидан номақбул эканлиги сабабли қабул қилиниши мумкин эмаслиги тўғрисида ҳам гапирди.

Л. И. Брежнев Конституция лойиҳасига тақдим этилган ўзгаришларни комиссия маъқуллайди, деб умид билдирди.

Сўзининг охирида ўртоқ Л. И. Брежнев бундай деди:

Конституция лойиҳасини тайёрлаш, сўнгра эса гражданлардан тушган таклифларни умумлаштириш ва ҳисобга олиш давомида қунт билан сиёсий жиҳатдан катта муҳим иш қилинди. Партия Марказий Комитетининг секретарлари бошчилигидаги раҳбар ўртоқларимиз ва КПСС Марказий Комитети аппаратининг, бир қанча давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг ходимлари, ҳуқуқ соҳасидаги ва илм-фаннинг бошқа тармоқларидаги таниқли мутахассис олимлар ҳам бу ишга жалб этилди.

Конституция комиссияси номидан унинг Раиси шу ўртоқларнинг ҳаммаларига миннатдорчилик изҳор этди.

Сўнгра, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев сўзга чиқиб, Конституция комиссияси секретариатининг иши тўғрисида гапириб берди. У Конституция лойиҳаси устидаги ишнинг сўнгги босқичида киритилган тузатишларни маълум қилди.

Муҳокама этилаётган масала юзасидан Белоруссия ССР Олий Совети Президиумининг Раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. Е. Поляков, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик П. Н. Федосеев, М. В. Фрунзе номли Москва ип-газлама фабрикасининг тўқувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. С. Иванникова, меҳнаткашлар депутатлари Винница область Совети ижроия комитетининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. М. Кавун, СССР Олий судининг раиси Л. Н. Смирнов сўзга чиқдилар. Улар Конституция комиссиясининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев нутқида баён этилган мулоҳазаларни қўллаб-қувватладилар. Нотиқлар умумхалқ муҳокамаси янги Асосий Қонун лойиҳасини ишчилар, колхозчилар, зиёлилар, бутун совет халқининг коллектив тажрибаси билан бойитиш имконини беришини якдиллик билан қайд этдилар.

Конституция комиссиясининг аъзолари Конституция лойиҳасининг муҳокамаси туфайли совет кишиларининг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлиги жўш урганлигини, улар КПСС XXV съезди қарорларини муваффақиятли бажаришга, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини ишлаб чиқаришда янги ютуқлар билан нишонлашга аҳд қилганликларини кўрсатувчи мисолларни айтиб бердилар.

Конституция комиссияси қуйидаги қарорни қабул қилди:

Конституция комиссиясининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР Конституцияси лойиҳаси умумхалқ муҳокамасининг якунлари тўғрисидаги ахборотида баён этилган қоидалар ва хулосалар тамомила маъқул деб топилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Конституцияси (Асосий Қонуни) лойиҳаси умумхалқ муҳокамаси якунлари юзасидан киритилган аниқликлар, қўшимчалар ва тузатишлар билан бирга маъқуллансин.

СССР Конституциясининг лойиҳаси тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советининг навбатдан ташқари еттинчи сессияси муҳокамасига қўйиш учун СССР Олий Совети Президиумига тақдим этилсин.

(ТАСС).

ЛЕНИН ДЕКРЕТЛАРИДАН РИВОЖЛАНГАН СОЦИАЛИЗМ КОНСТИТУЦИЯСИ САРИ

В. И. Ленин Марказий музейида виставка

27 сентябрь куни Москвадаги В. И. Ленин Марказий музейида очилган виставка «Октябрь Ленин Декретларидан — ривожланган социализм Конституцияси сари» деб аталади.

КПСС Марказий Комитети 1977 йил май Пленумининг материаллари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумда СССР янги Конституцияси лойиҳаси тўғрисида қилган доклади, СССР Олий Совети VI сессиясининг ҳужжатлари виставкада асосий ўринни олган.

«В. И. Ленин — Совет давлатининг ташкилотчиси ва совет Конституциясининг ижодкори» деган бўлимга Лениннинг сулҳ ҳақида ва ер тўғрисида биринчи марта эълон қилинган Декретлари, Россия халқлари ҳуқуқлари Декларацияси қўйилган. Биринчи Совет Конституцияси —РСФСР Конституцияси намойиш қилинмоқда. Бу Конституция 1918 йил 10 июлда Советларнинг V Бутунроссия съездида қабул қилинган эди. Бу Конституциянинг ҳар бир моддаси В. И. Лениннинг йўл-йўриқлари ва иштироки билан ишлаб чиқилган. Владимир Ильич таъкидлаб ўтганидек, бу — меҳнаткашлар ҳокимиятини давлат ҳокимияти, деб эълон қилган биринчи Конституция, бутун дунё пролетариатининг ғояларини акс эттирган Конституция эди.

Советларнинг I Бутуниттифоқ съезди СССРни ташкил этиш тўғрисида 1922 йил 30 декабрда қабул қилган Декларация ва Шартнома, СССРнинг 1924 йилги Конституцияси экспозицияга қўйилган. Бу ерда ҳозир амалда бўлган Конституция билан боғланган материалларни кўриш мумкин.

Виставка Асосий Қонун — ривожланган социализм Конституцияси лойиҳасининг ҳамма боблари ҳақида, кейинги қирқ йил мобайнида мамлакатимизда, бутун жамиятимизда рўй берган чуқур ўзгаришлар тўғрисида ҳикоя қилади.

Виставка материаллари КПССнинг совет жамиятидаги раҳбарлик ва етакчилик ролини кенг очиб беради. Партия ўз сафларида 16 миллиондан зиёд кишини бирлаштириб турибди.

Виставка бўлимларининг бири социалистик демократиянинг ривожланишига бағишланган. Жумладан, қуйидаги факт давлатни бошқаришда халқнинг кенг иштирок қилаётганлигини ифодалайди: кейинги сайловда маҳаллий Советларга 2 миллион 229.641 киши сайланди, 30 миллионга яқин киши Советларнинг активидир.

Советлар мамлакатининг саноат, қишлоқ хўжалиги, фан ва маданият соҳасида эришган муваффақиятлари кенг тасвирланган. Ватанимиз ана шу муваффақиятлар билан Улуғ Октябрнинг шонли 60 йиллигини кутиб олмоқда.

Экспозицияда КПСС ва Совет давлатининг ташқи сиёсий фаолиятига катта ўрин берилган. Виставка бутун совет халқи қизғин маъқуллаб кутиб олган СССР янги Конституцияси лойиҳаси мамлакатимизда кенг муҳокама қилинаётганлигини ҳикоя қилади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

Гвинея ва Яшил Бурун ороллари мустақиллиги африкаликлар партияси (ПАИГК) партия ходимларидан бир группаси Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда. Гвинея — Бисау республикаси ҳарбий денгиз кучлари қўмондонининг ўринбосари, миллий халқ мажлисининг депутати Матеуш Коррейя ана шу группага бошчилик қилмоқда.

27 сентябрь куни делегацияни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий — партиявий ишлар бўлимининг мудири Г. М. Орлов қабул қилди.

Меҳмонлар В. И. Ленин марказий музейининг Тошкент филиалини, республика Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини бориб кўрдилар, пойтахтнинг янги қурилишлар бўлаётган районлари билан танишдилар.

Гвинея — Бисаудан келган партия ходимлари республика бўйлаб сафар қиладилар. Самарқанд ва Бухорода, Тошкент областининг қишлоқ районларида меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари органларига партия ташкилотларининг раҳбарлигига оид иш тажрибаси билан танишадилар.

(ЎзТАГ).

ВИЗИТ ТУГАДИ

КИЕВ, 27 сентябрь. (ТАСС). Исландия бош министри Гейр Хатлгримссон бугун Совет Иттифоқидан жўнаб кетди. У Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан мамлакатимизга келган эди.

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллиги юбилейи шарафига бошланган социалистик мусобақада актив иштирок этаётган Оқолтин районидаги «Фарғона» совхозининг бўрдоқибоқарлари катта зафар қучдилар. Давлатга пландаги 46 тонна ўрнига 63 тонна бўрдоқи гўшти етказиб берилди.

Шунингдек, районнинг энг йирик хўжаликлари «Партия XXIII съезди» ҳамда «Андижон» совхозлари чорвадорлари ҳам йиллик гўшт тайёрлаш планларини ошириб адо этдилар. «Партия XXII съезди» совхози бўрдоқибоқарлари ҳозирга қадар давлатга 84 тоннадан ортиқ гўшт топширдилар. Бу совхоз тарихида энг юқори кўрсаткичдир. «Андижон» совхозида эса йиллик план ҳозирнинг ўзидаёқ 139 процентдан ошиб кетди.

* * *

Герман Титов номли совхоз Ильич районида эмас, балки Сирдарё областининг энг йирик хўжаликларидан биридир. Совхозда чорвачилик кескин ривожлантирилмоқда. Хўжалик бўрдоқибоқарлари катта зафар қучдилар. Давлатга 66 тоннадан ортиқ бўрдоқи гўшти топшириб, йиллик планни 118 процент қилиб адо этишди. Шунингдек, Вольков номли ҳамда «Правда» совхози бўрдоқибоқарлари ҳам маррага етдилар.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЖИЗЗАХ ПЕШҚАДАМЛАРИ

Арнасой районидаги Маршал Тимошенко номли совхознинг пахтакорлари барча табиий қийинчиликларни енгиб, ҳамма майдонларда «оқ олтин»дан юқори ҳосил етиштирдилар.

Механизация теримда ҳал қилувчи куч эканини шу хўжалик механизаторларининг жўшқин фаолиятидан билса бўлади. 8-бўлимда 635 гектар майдоннинг ҳосили машиналарда териб олиниб, йиллик план тездаёқ бажарилди. 12 машина ҳамон узлуксиз ишлаяпти, ҳар бирининг иш унуми 10-12 тоннани ташкил этяпти.

Совхозда машина терими тезкорлик билан давом эттирилмоқда. Азамат механизаторлар ҳамма ҳосилни узоғи билан 20 октябргача тўла саранжом-саришталаб олиш учун курашмоқдалар.

Суратда (юқоридан пастга): илғор пахтачилик бригадаси бошлиғи Қўзибой Оллобердиев механизаторлардан Алишер Исмоилов, Йўлдош Оллобердиев билан машинада терилган пахтанинг сортини кўздан кечиряпти.

„ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 27 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Тошкент	3,71	73,76	3,86	76,41
Бухоро	2,86	68,39	3,71	54,94
Фарғона	3,20	61,20	3,83	50,11
Қашқадарё	2,88	59,02	2,71	47,61
Жиззах	3,49	53,78	4,21	66,44
Наманган	3,55	53,77	3,94	44,92
Андижон	3,47	53,31	4,66	39,81
Сирдарё	3,80	53,05	4,58	61,38
Самарқанд	4,04	51,01	4,71	44,52
ҚҚАССР	4,08	48,16	4,01	38,42
Хоразм	3,71	45,84	3,87	32,89
Сурхондарё	2,60	45,42	3,49	48,52
Республика бўйича:	3,42	55,90	4,00	50,89
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Бухоро	1,93	37,36	—	—
Наманган	2,30	35,22	—	—
Қашқадарё	1,80	31,73	—	—
Сурхондарё	2,04	29,83	—	—
Республика бўйича:	1,98	31,09	—	—

МАШИНА ТЕРИМИ ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

АНДИЖОН («Совет Ўзбекистони» мухбири). Марказий Фарғонада жойлашган Бўз районидаги Калинин номли колхоз механизаторлари ишни ипатоволиклар ва оқолтинликлар тажрибаси асосида ташкил этиб, катта ғалабани қўлга киритдилар. Улар бункерлардан 1450 тонна «оқ олтин» тўкиб, машина терими планини бажардилар. Колхозда ҳозиргача машиналар ёрдамида ҳар гектар ердан 23 центнердан ҳосил йиғиб олинди. Мухторали Нишонов, Холмамат Рўзибоев, Мамасоли Маматов каби механик-ҳайдовчиларнинг ҳар бири — 130-150 тоннадан пахта териб, машина терими планининг бажарилишига салмоқли ҳисса қўшишди.

А. ҚУРОНБОЕВ.

НАВБАТ—ЯНГИ МАРРАГА

Ҳар бир хўжалик йилининг ўзига хос масъулияти, кўтаринкилиги, суръатларга бой мавсумлари бўлади. Ватанимизнинг шонли тўйи нишонланадиган бу хўжалик йили эса ўзига хос хусусияти билан бошқа йиллардан ажралиб турибди. Бу хўжалик йилининг ғайрат-шижоати ниҳоятда юксак бўлади. Аввал баҳор кунларининг бирида колхозимизда катта йиғин бўлиб ўтган эди. Хўжалик аъзолари, бригада бошлиқлари, илғор механизаторлар бирин-кетин сўзга чиқишиб, дилдаги гапни айтишди. Улар айтган гапларнинг маъноси битта эди. Ўтган хўжалик йили гектар бошига 40 центнердан ошириб пахта олинган экан, юбилей йилида бу рақамни 45 центнерга етказиш мумкинми? Мумкин, деб таъкидлашди нотиқлар. Бунинг учун бирмунча резервлар борки уларни ишга солинса, кутилган хирмон кўтарилиши мумкинлигини асосли қилиб таъкидлаб ўтишди.

Шу мақсад йўлида деҳқонларимиз астойдил тер тўкдилар. Мана шу кунларда баҳор-ёз мавсумида қилинган баракали меҳнат самараси кўнгилларимизни қувончга тўлдирмоқда. 1241 гектар майдонда пахтадан мўл ҳосил етиштирдик. Райондагина эмас, областда ҳам биринчилар қатори ғалаба маррасига етиб келдик. Гектар бошига 34 центнердан ошириб пахта топшириб, ғалаба рапортига имзо чекдик.

Республикада ном таратган пахтакор, КПСС XXV съезди делегати Мирзатилла Ўролов бригадаси ажойиб маррага эришди. Коллективнинг фахри ҳисобланган устоз пахтакор 70 гектар майдонда пахтадан ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштирди. Бригадада аксари картадан биринчи теримнинг ўзидаёқ 40 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олинди. Шундай қилиб, коллектив дастлабки теримдаёқ пландаги 37,7 ўрнига хирмонга ялписига 40 центнердан пахта уйди. Ҳозир М. Ўролов бошлиқ пахтакорлар ҳосилдорликни гектар бошига 60 центнерга етказиш учун теримни қизғин давом эттирмоқдалар.

Хўжалигимизда М. Ўролов билан беллашаётган, унинг даражасига эришишга интилаётган бригадалар оз эмас. А. Маматов, Э. Қўчқоров, О. Раҳимова, Й. Йўлдошев, Й. Қосимов ўртоқлар бошлиқ қатор бригадалар ҳам 50—60 центнерлик маррани кўзлашаётир. Улар хўжаликда деярли бир вақтда дастлабки довондан ошиб ўтдилар. Шу кеча-кундузда жами бригадаларда мажбурият ҳисобига пахта топшириш давом этмоқда.

Колхозимиз асосан уруғчиликка мўлжалланган. Ҳозиргача 2 минг тоннадан кўпроқ уруғлик пахта топширилиб, бу соҳадаги план ошириб адо этилди. Уруғлик ҳосили йиғиб олингач, карталар дефолиация қилина бошланди. Эрта-индин далаларда «зангори кема»лар ҳам гуриллай бошлайди. Шундай қилиб, октябрнинг биринчи ярмида мажбуриятни ҳам бажариб, она-Ватанга 5,5 минг тонна «оқ олтин» армуғон этамиз.

Сўзимиз сўз, деҳқоннинг лафзи битта бўлади.

М. МАДАМИНОВ,
Фарғона область, Киров районидаги «Москва» колхозининг раиси.

ПЛАН ТЎРТ ИШ КУНИДА

ШУМАНАЙ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Оқолтинликлар ва ипатоволикларнинг илғор иш тажрибалари асосида иш кўраётган Гагарин номли совхознинг пахтакорлари марра сари интилмоқдалар. Терим суръатлари кун сайин ошиб бормоқда. Шу совхознинг «Коммунизм» бўлимидаги Ж. Сарсанбоев раҳбарлик қилаётган бригада аъзолари районда биринчи бўлиб маррага етиб келдилар. Ҳар гектар майдондан биринчи теримдаёқ 27 центнердан хирмон кўтарилди. План бажарилган бўлса-да бригадада ҳар куни йиллик планнинг 8-10 проценти миқдорида пахта тайёрланмоқда.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ФАРҒОНА, 27 сентябрь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда меҳнаткашлар депутатлари Фарғона область Советининг сессияси бўлиб ўтди. Сессия иштирокчилари халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, турини кенгайтириш ва сифатини яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги масалани қараб чиқдилар.

Тошкент — Чимкент — Фрунзе — Олмаота магистрал газопроводининг Тошкентдаги Полторацкий тармоқ ишлаб чиқариш бошқармаси коллективи ускуналардан самарали фойдаланиб, корхона ҳамда аҳоли яшайдиган пунктларни табиий газ билан мунтазам таъминлаш учун курашмоқда.

Суратда: Ўзбекистон пойтахтини табиий газ билан етарли таъминлашга имкон берадиган янги технология қурилмалари.

В. СИРОТКИН фотоси.

ТАШАББУСКОРЛАР РАПОРТИ

ТЎРТ ЙИЛЛИК ПЛАН ТАЙЁР

Бир беш йилликда икки беш йиллик шахсий нормасини бажариш ташаббускорларидан бири — Марғилондаги «Атлас» ишлаб чиқариш бирлашмасининг тўқувчиси, коммунист Муҳсинжон Қорабоев кўзлаган маррасини барвақт эгаллади. У Октябрь 60 йиллиги юбилейигача беш йилликнинг тўрт йилига мўлжалланган программани бажаришга сўз берганди. Мажбуриятга яраша ғайрат билан ишлаш натижасида М. Қорабоев 25 сентябрь куни тўрт йиллик планни бажаргани ҳақида рапорт берди. У шу кунгача 36 минг 500 метр хонатлас тўқиб чиқарди. Сифат кўрсаткичларини ҳам яхшилади: биринчи сортли газламалардан 70 ўрнига 95 процент тўқиб топширишга эришди. Уч ўрнига олти тўқув дастгоҳини бошқармоқда.

Моҳир тўқувчи шонли юбилейгача яна бир ярим минг метр газлама тўқиб чиқариш учун курашмоқда. Бу газламалар ҳам аввалгилари сингари давлат Сифат белгиси билан топширилади.

А. ШУКУРОВ.

СОВЕТ ТУРМУШ ТАРЗИНИНГ СОЦИАЛ АСОСЛАРИ

НАЗАРИЯ МАСАЛАЛАРИ

СССРда социалистик турмуш тарзи қарор топиши ва ривожланишининг чуқур ва кўп қиррали тажрибаси, унинг жаҳон ижтимоий тараққиётининг боришига катта таъсири Улуғ Октябрнинг революцион қайта ўзгартирувчилик буюк кучини тўла намоён қилди.

Капитализмгача бўлган ва капиталистик муносабатлардан социалистик муносабатларга ўтиш йилларини, шунингдек, социализм қарор топган йилларни ўз ичига олувчи совет турмуш тарзининг шаклланиши ва ривожланиши бир қатор объектив зарурий табиий-тарихий даврлар ва босқичлардан ўтди.

Бизнинг фикримизча, Ўрта Осиё шароитида ўтиш даври уч босқичга бўлинади. Бу, аввало, халқ-демократик революциясини ҳам қўшганда (агар бу революциянинг вазифалари социалистик революция вазифаларига бўйсундирилган бўлса), социалистик революцияни амалга ошириш босқичи. Бухоро ва Хивада 1920 йилда худди шундай бўлди. Бу жойларда халқ-демократик революциялари ўз моҳиятига кўра антифеодал характерга эга бўлиб, янги ҳокимият халқнинг революцион, демократик диктатураси сифатида намоён бўлди. Айни вақтда, бу революциялар дастлабки вақтдан бошлабоқ социалистик ориентацияга эга эди. Худди шунинг учун Туркистон, Бухоро ва Хивадаги революциялар Улуғ Октябрь ягона жараёнининг таркибий қисми сифатида ўлкада социалистик турмуш тарзини шакллантиришнинг дастлабки босқичи бўлди.

Капиталистик ва капитализмгача бўлган ижтимоий тузумни революцион қайта ўзгартириш жараёнининг бу босқичи кўпроқ сиёсий ва синфий муносабатлар доирасини ўз ичига олиб, бевосита пролетар диктатурасини ўрнатишда мужассамланди. Бу ҳол РСФСР ва Туркистон АССРнинг биринчи Совет Конституцияларида қонун билан мустаҳкамланди.

Мамлакатимиз тажрибаси шуни кўрсатадики, ишчилар синфи «экспроприаторларни экспроприация қилиш» йўли билан экономиканинг социалистик секторини вужудга келтиришга қаратилган тадбирлар системасини амалга ошириш учун дарҳол ўзининг сиёсий ҳукмронлигидан фойдаланади. Бу эса капиталистлардан ишлаб чиқариш воситаларини тортиб ёки сотиб олиш ва уни ишчилар синфи ҳокимиятига бериш йўли билан амалга оширилади.

Мамлакатимизнинг биринчи Конституциялари тарихда биринчи марта «қандай яшаш керак» проблемасини марксча-ленинча ҳал қилди. Табиийки, Октябрь революцияси эски турмуш тарзининг сиёсий негизларини тугатиш биланоқ кишиларнинг турмуш тарзини дарҳол ҳар томонлама ўзлаштира олмас, бутун меҳнаткашлар оммасининг моддий ва маданий юксалишини таъминлай олмас, хусусий мулкчилик, синфий ва миллий тафовутлар устун бўлган ва минг йиллар давомида чуқур илдиз отган урф-одатларни қисқа муддат ичида ўзгартира олмас эди.

Шунинг учун социализм пойдеворини қуриш даври иккинчи босқич бўлди. Бу мамлакат экономикасидаги кўп укладлиликни тугатиш «Ким кимни енгади?» масаласини социализм фойдасига ҳал қилиш имконини берган саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ҳал қилувчи факторига айлантириш демак эди.

1924 йилда қабул қилинган СССР Конституцияси СССР ташкил этилганлигини эълон қилди, социалистик федератив қурилишнинг ленинча принципларини ривожлантирди, меҳнаткашларнинг революцион курашда эришган ютуқларини мустаҳкамлади. Бу ютуқлар Ўзбекистон ССРнинг биринчи Конституциясида ҳам мустаҳкамланди.

Лекин мамлакатимизда социализм пойдеворини қуриш босқичида социалистик ишлаб чиқариш усулининг шаклланиши тамом бўлмади, жамиятнинг мавжуд социал структураси ўз типига кўра социалистик тус олиб улгурмади. Социал кучларнинг сиёсий нисбати ҳали синфий кураш шаклида ривожланиб бораётганди. Шунингдек, социалистик революциянинг маънавий ҳаёт соҳасидаги кўпгина масалалари ҳал қилинмаган эди. Маънавий ҳаёт соҳасидаги бу масалалар пролеткультчилар таъсирида бирмунча мураккаблашган эди. Пролеткультчилар янги ижтимоий тузумда маънавий ҳаёт чекланиши ва соддалаштирилиши керак, унинг мақсадлари ва воситалари унификация қилинмоғи лозим, деб даъво қилиб чиқдилар. Коммунистик партия В. И. Ленин кўрсатмаларига асосланиб, пролеткультчиларнинг ана шу назарияси ва практикасига қарши муросасиз кураш олиб бориб, қаттиқ синфий кураш шароитида инсоннинг турмуш тарзи тўғрисидаги марксча назарияни ривожлантирди.

Учинчи босқич — социализм асосларини барпо этиш босқичидир. Бу босқичда капиталистик ва капитализмгача бўлган муносабатлардан социализмга ўтиш даври ниҳоясига етди ва социализм ғалабаси таъминланди. Социализм асосларининг мавжудлиги ишлаб чиқариш воситалари ва қуролларига социалистик мулкчиликнинг ҳукмронлик қилишини, экономиканинг юксак чўққиларини давлат қўлида тўплашни, товар-пул муносабатларини социализм манфаатларига бўйсундиришни, халқ хўжалигини техника жиҳатидан реконструкция қилишни авж олдириш учун етарли даражада индустриал база бўлишини, ишчилар синфи ҳокимиятининг мустаҳкам бўлишини, жамиятда марксча-ленинча партиянинг раҳбарлик роль ўйнашини, демократияни ривожлантиришнинг муайян даражаси бўлишини, шахснинг ҳуқуқлари ва эркинликларини амалга ошириш гарантияси бўлишини, маданий революцияни авж олдиришни назарда тутади. Ана шу комплекс вазифаларнинг амалга оширилиши социализм ғалабасини таъминлади. Бу ҳол 1936 йилги СССР Конституциясида ва 1937 йилги Ўзбекистон ССР Конституциясида қонун билан мустаҳкамланди.

ҒАЛАБА қозонган, тобора ривожланиб борувчи социализм даври икки босқичга бўлинади. Биринчи босқич ривожланган социализм қуриш босқичидир.

Ривожланган социализм қурилиши даврида саноат базаси ва коллектив қишлоқ хўжалиги янада ривожланган, барча миллатлар ва элатларнинг социалистик маданияти юксалган, совет халқининг маънавий-сиёсий бирлиги таркиб топган сари социалистик ўзаро муносабатлар, демократизм ва ўртоқлик доираси кенгайиб, совет халқи ҳаётий фаолиятининг объектив негизига айланди. Совет кишиларининг турмуш тарзида чинакам инсонпарварлик, коллективизм, интернационализм, ватанпарварлик, оптимизм принциплари тобора тўла қарор топди. Бу принципларнинг амалга оширилиши янги кишининг энг яхши фазилатларини шакллантиришга, меҳнаткаш, бунёдкор, курашчан янги кишининг ички маънавий бойлигини кўпайтиришга ёрдам берди.

Худди шу босқичда совет халқи барча соҳаларда социализмнинг ички позицияларини мустаҳкамлади, фашист босқинчиларни янчиб ташлади, уруш натижасида вайрон бўлган халқ хўжалигини тўла қайта тиклади. Бу босқичда жаҳон майдонидаги кучларнинг синфий нисбати социализм фойдасига ўзгарди — жаҳон социализм системаси вужудга келди, қудратли социалистик ҳамдўстлик таркиб топди, империализмга қарши чиқаётган ёш суверен давлатлар пайдо бўлди, жаҳон капитализм системасининг позицияси анча сусайди. Капитализмнинг реставрация қилинишига йўл қўймайдиган қудратли омил вужудга келди ва янги уруш хавфининг олдини олиш учун имконият туғилди.

Агар Конституциялар ҳақида гапирадиган бўлсак, шуни дадил айтиш керакки, 1918, 1924, 1936 йиллардаги СССР Конституциялари ва иттифоқчи республикаларнинг тегишли Конституциялари совет кишилари ҳаётий фаолиятининг ёки бошқача айтганда, улар турмуш тарзининг етуклик даражасини яққол акс эттирди. 1936 йилги СССР Конституцияси ўтиш даври ютуқларини мустаҳкамлаб, мамлакатимизда социализм ғалаба қозонганлигини эълон қилди ва қирқ йилдан буён совет кишилари ҳаётий фаолиятининг давлат-ҳуқуқий негизи сифатида муваффақият билан амал қилиб келмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1977 йил май Пленуми томонидан кўриб чиқилган ва маъқулланган СССР янги Конституциясининг лойиҳаси иккинчи босқич — ривожланган социализм Конституцияси сифатида жуда катта аҳамиятга эга. Партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев шу Пленумда қилган докладида янги Конституцияни қабул қилиш зарурлигини илмий жиҳатдан чуқур асослаб берди. Бу доклад етук социализм кишилари турмуш тарзини янада ривожлантириш назарияси ва практикасига қўшилган катта ҳиссадир. Ўртоқ Л. И. Брежнев қайд қилганидек, янги Конституция мамлакатимизда ривожланган социалистик жамият қурилганлиги фактини, сўнгги 40 йил ичида совет кишилари ҳаётида юз берган катта, принципиал иқтисодий, социал, сиёсий ва маънавий ўзгаришларни қонунан мустаҳкамлайди.

Совет турмуш тарзи ҳақида гапирар эканмиз, бизнинг кўз ўнгимизда аввало совет халқининг турмуш тарзи намоён бўлади. Совет халқи — кишиларнинг янги тарихий бирлигидир. Совет халқи ўз мамлакатининг ҳукмрон хўжайини, мустақил сиёсий ҳокимият ҳамда барча жамоат ишларини бошқарув субъектидир. Совет халқининг ана шу жиҳатлари янги Конституция лойиҳасининг бутун мазмунига сингиб кетган бўлиб, халқ ҳокимиятини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш омили бўлиб майдонга чиқмоқда.

Совет халқи ўзининг ягона раҳбар ва раҳнамо партиясига эгадир. Партия эса Конституция лойиҳасида кўрсатилганидек, «халқ учун яшайди ва халққа хизмат қилади».

Совет халқи ягона иқтисодий системага эга бўлиб, унинг негизини ишлаб чиқариш воситаларига социалистик мулкчилик ташкил этади. Совет халқи — ўз характерига кўра ягона социал-синфий ва миллатлараро, интернационал-сиёсий бирлик бўлиб, у мамлакатимиз барча гражданларини ўз ичига олади.

Совет халқи — бу тараққиётимизнинг ҳозирги босқичидаги социал бир хилликнинг юксак кўринишидир. Мамлакат аҳолисининг учдан икки қисмини ҳозирги вақтда ишчилар синфи ташкил этади. Улар бир неча ўн миллионли, маълумотли, техникани пухта эгаллаган, сиёсий етук кишилардир.

Деҳқонлар ҳам таниб бўлмас даражада ўзгарди. Унинг онги, психологияси социалистик асосда шаклланди. Ишчилар синфига хос бўлган энг яхши фазилатлар ҳозирги деҳқонларнинг ҳам характерли фазилатлари бўлиб қолди. Чинакам социалистик зиёлиларимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз, унинг совет халқи структурасидаги салмоғи тез суръатлар билан ўсмоқда.

Совет халқининг интернационал бирлигида социалистик миллатлар юридик жиҳатдангина эмас, амалий жиҳатдан ҳам тенгдирлар. Ҳозирги вақтда барча миллатлар ва элатлар тобора бир-бирлари билан яқинлашиб бормоқдалар.

Мамлакатимизда ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва зиёлиларнинг янада яқинлашуви, барча миллатлар ва элатларнинг юридик ва амалий тенглиги негизида марксизм-ленинизмнинг мамлакат маънавий ҳаётидаги жозибадор кучи ва обрўси кун сайин ошиб бормоқда. Бу билан миллий маданиятларнинг кўп қиррали, айни вақтда умумсовет маданияти билан бирикиш жараёни тезлашмоқда.

Совет халқи учун рус тили — миллатлараро муомала тили, совет социалистик турмуш тарзи тили бўлиб қолди.

Янги Конституция лойиҳаси — социалистик турмуш тарзининг энг олий ифодасидир. Унда сиёсий ташкилотлар, моддий ва маънавий фаолиятнинг барча звенолари эътиборини ягона мақсадга — шахсни ҳар томонлама камол топтириш учун унинг тобора ўсиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжларини тўлароқ қондиришга қаратилган. Инсон фаровонлиги ва бахт-саодати тўғрисида ғамхўрлик қилиш тарихда биринчи марта бизнинг Конституциямизда умумхалқ давлатининг олий мақсади даражасига кўтарилган.

КОНСТИТУЦИЯ лойиҳаси дўст синфлар, миллатлар ақлий ва жисмоний меҳнат аҳллари, шаҳар ва қишлоқ ўртасидаги турмуш тарзи тафовутларини таъкидлаб, бу тафовутларни бартараф этишга даъват этади. Бу жиҳатдан бизнинг республикамизда қилинган ишлар билан ҳақли равишда фахрланамиз. КПСС XXV съезди социал сиёсатининг Ўзбекистонда муваффақиятли амалга оширилаётганлиги социал тафовутларни активлик билан бартараф этишни таъминлайди. Бизнинг авлод пахта етиштиришда юз берган чинакам революциянинг гувоҳи ва ижодкоридир. Кўз ўнгимизда қишлоқлардаги турмуш тарзи таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Шаҳарларимиз қиёфаси тобора жиддий равишда ўзгариб бормоқда.

Республикада янги типдаги социалистик шахс — янги турмуш тарзи ижодкори камол топмоқда. У ўзининг ғоявий эътиқоди, ижодий ғайрати, юксак меҳнат ва ижтимоий-сиёсий активлиги билан фарқ қилади. Унда коммунистик турмуш тарзининг социал бир хиллик тимсоли пишиб етилмоқда.

Социалистик турмуш тарзи ҳақида фикр юритганда, уни «социалистик жамият турмуш тарзи» деган тушунчадан фарқ қила билмоқ керак. Чунки социалистик жамият турмуш тарзи тушунчаси социалистик турмуш тарзи тушунчасидан кенгроқдир. Чунки унда ҳаёт фаолияти социализм принципларига мос келмайдиган, баъзи ҳолларда ҳатто унга зид келувчи кишилар ҳам учрайди. Шунинг учун ҳам янги Конституция лойиҳасида айрим кишилар реал ҳаётидаги социалистик турмуш тарзига мос келмайдиган салбий ҳодисаларни суриб чиқариш зарурияти давлат тадбири даражасига кўтарилган. Шунинг учун гражданларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларидан жамият ва давлат манфаатларига, бошқа гражданларнинг ҳуқуқлари зарарига фойдаланмаслик керак, деб қайд қилинган. Шундай қилиб, социалистик турмуш тарзи — бу чексиз эркинликлар эмас. Аксинча, бизнинг турмуш тарзимиз ҳар бир гражданнинг жамият олдидаги масъулияти ошиб бориши билан боғланган. Тегишли ҳуқуқларсиз бурчлар бўлмаганидек, бурчларсиз ҳуқуқлар ҳам йўқ, бўлиши мумкин ҳам эмас.

Шу муносабат билан ҳозирги вақтда Ғарбда «инсон ҳуқуқи», «диссидентлар» (ўзгача фикр юритувчилар) ҳақида шов-шувлар авжга чиқаётганлигини қайд қилиб ўтмоқ керак. Совет давлати бизда таркиб топган социалистик турмуш тарзини ҳар томонлама ҳимоя қилар экан, бу борадаги конструктив, соғлом танқидни сидқидиллик билан қабул қилади. Лекин айни вақтда, инсон ҳуқуқини «ҳимоя қилиш» баҳонаси билан бизнинг воқелигимизга туҳмат қиладиган муртадларни жазолаган ва бундан кейин ҳам қоралаб, жазолайверади. Тузумимизнинг чинакам демократизми ва чинакам инсонпарварлиги ҳам худди шундадир. Бунда, зарур бўлган тақдирда, туҳматчилар ва ҳеч қандай масъулиятни сезмайдиган демагогларга нисбатан «социалистик турмуш тарзи» тушунчасига ҳеч бир зид келмайдиган зўравонлик қўлланилмоғи лозим. Бу нарса жамиятга қарши бошқа элементлар — социалистик мулкни талон-тарож қилувчилар, юлғичлар, безорилар, ижтимоий фойдали меҳнатдан бўйинтовловчи шахслар ва шу сингариларга ҳам таалуқлидир.

Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездида совет қонунларини бузувчиларга, социалистик турмуш қоидаларини суиистеъмол қилувчиларга нисбатан либерализмга йўл қўйиб бўлмаслиги алоҳида таъкидлаб ўтилди. Шунинг учун ҳам илмий ва пропаганда ишларимизда совет турмуш тарзига зид бўлган ҳоллардан кўз юммаслик, айни вақтда уларни бўрттириб юборишга йўл қўймаслик лозим.

Янги Конституция лойиҳаси оптимизм руҳи билан суғорилган. Социалистик турмуш тарзида янгилик куртакларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш — принципиал масала. Янгиликни дарҳол пайқаб олиш, унинг куртакларини авайлаб ўстириш меҳнаткашларга жуда катта ижодий ғайрат бағишлайди, уларни янгидан-янги жасоратларга чорлайди. Шунинг учун совет кишилари, айниқса ёш авлодни совет турмуш тарзининг ёрқин мисолларида тарбиялаш илмий-ғоявий ва амалий ишда етакчи ўрин тутади.

Октябрь Ватанининг юксак инсонпарварлик мақсадлари СССРдаги барча миллатлар ва элатларни мустаҳкам дўстлик иплари билан боғлади. Уларни, жумладан ўзбек халқини янги ҳаётнинг олдинги марраларига олиб чиқди. Эндиликда улар коммунизм қурилишида, бутун дунё меҳнаткашларининг озодлик, тараққиёт, ер юзида мустаҳкам тинчлик учун интернационал курашида олға томон дадил қадамлар билан бормоқдалар. СССР янги Конституциясининг лойиҳаси бунинг ёрқин далилидир.

Ҳ. ПУЛАТОВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор.

МУХТОР АВЕЗОВ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 80 ЙИЛЛИГИГА

АДАБИЁТИМИЗНИНГ УЛКАН ДЎСТИ

Совет адабиётининг уч алп намояндаси — Мухтор Авезов, Николай Тихонов ва Ғафур Ғулом.

Машҳур «Абай» романининг муаллифи, совет адабиётининг атоқли намояндаси, қозоқ совет адабиётининг асосчиларидан бири, академик Мухтор Авезов серқуёш Ўзбекистоннинг ва ўзбек адабиётининг ҳам улкан дўсти эди. Адиб ёшлигида, йигирманчи йилларда Ўзбекистонда яшаб, ижод этди. В. И. Ленин номли Ўрта Осиё Давлат университетининг аспирантурасида таҳсил кўрди. Ўзбек совет адабиётининг асосчилари ва таниқли вакилларидан бўлган Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Садриддин Айний, Абдулла Қодирийлар ижодини севиб ўқиди, ижод сирларини илк бор шулардан ўрганди.

Авезов ўз мақолаларининг бирида шундай ёзади: «Ўзбек прозасининг илк даврида Айний ижод қиларди. 20-йилларга келиб талантли прозаик Абдулла Қодирий етишиб чиқди. 1928 йилдан бошлаб мен унинг асарларини ўзбек тилида ўқий бошладим».

Адибнинг адабиётимизга бўлган қизиқиши умрининг охиригача давом этди. Ойбек, Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Комил Яшин, Шароф Рашидов, Уйғун, Миртемир каби адибларимиз ижоди ҳам Мухтор Авезовнинг ҳамиша диққат марказида турди. Улар билан дўст ва биродар бўлиб яшади. Айниқса, Авезовнинг Ойбек ижоди ҳақидаги самимий мулоҳазалари ва фикрлари диққатга сазовордир. Ойбекнинг «Навоий» романини ҳаққоний баҳолаган, тарихий асар сифатида ёндашиб, том маънода уни совет адабиётининг муваффақиятларидан, деб ҳисоблаган адабий намояндалардан бири ҳам Мухтор Авезов бўлган эди. Ёзувчи ҳатто чет элларда, қардош социалистик мамлакатларда бўлганида ҳам Ойбек ижодига мазкур мамлакатлардаги китобхонлар қизиқишига алоҳида диққат қилди. Шу ўринда Авезовнинг Осиё ва Африка мамлакатлари адибларининг Тошкентда бўлиб ўтган халқаро конференциясида (1957) айтган қуйидаги сўзларини эслаш жуда ўринлидир: «Ҳозир унинг (Ойбекнинг) Навоий ҳақидаги бутун Совет Иттифоқи бўйлаб тарқалган романи Ватанимиздан ташқаридаги жуда кўп дўстларимиз орасида ҳам севиб ўқиладиган бўлиб қолди. Мен Чехословакияда Совет—Чехословакия дўстлигига бағишланган ойликда бўлган эдим. У ерда жуда кўп китобхонлар ўзбек халқининг ўтмиши билан танишиш учун «Навоий» романини махсус, такрор-такрор ўқиб, муҳокама қилишар экан».

Қозоқ адиби ўзининг кўп миллатли СССР халқлари адабиёти масалаларига бағишланган «Революцияда туғилганлар» номли мақоласида Ойбекнинг «Олтин водийдан шабадалар» романини «Адабиётимизда улкан ўрин тутувчи Улуғ Ватан уруши йилларидаги колхоз қурилишига бағишланган асарлардан» бири сифатида тилга олади. Худди шу мақолада Ойбекнинг «Қутлуғ қон» романига доир қимматли кузатишлар ҳам баён қилинади. Авезов С. Муқоновнинг «Ботакўз» романи билан Ойбек романини қиёслаб, ҳар икки асарнинг умумий томони — уларда халқ — тараққиётнинг асосий кучи, унинг мантиқини яратувчи фактор сифатида кўрсатилганини, ҳар икки асарда меҳнаткаш халқнинг синфий онги, уларнинг эксплуататорларга нафратининг чуқурлашуви реалистик образларда тасвир этилганлигини алоҳида таъкидлайди. Ниҳоят, М. Авезов Ойбек романи ҳақида яна қуйидагиларни ёзади: «Ойбек улкан маҳорат билан ўз қаҳрамонларининг психологияси ва ўзига хослигини кўрсатади. У, шунингдек, халқ ҳаракатини бўғишга интилган революция душманларининг, миллатчи-жадидларнинг психологиясини ҳам чуқур очади. Романда жадидларга мардона қаршилик кўрсатган меҳнаткаш омманинг интернационал ҳис-туйғуси ҳам тасвирланади».

М. Авезов яна бир улкан ўзбек қаламкаш дўсти, машҳур ва севикли шоиримиз Ғафур Ғулом ижодига ҳам доимий чуқур ҳурмат ва муҳаббат билан қараб келди. М. Авезов Ғ. Ғуломни совет шеъриятининг атоқли намояндаларидан деб билар, унинг поэзиясининг чуқур халқчиллиги, гуманизми, оташин интернационал руҳини ҳамиша эъзозлар эди. Ғ. Ғулом шеъриятининг бундай хусусиятларини у адабиёт бағрига кириб келаётган ёшларга ҳамиша ибрат намунаси қилиб кўрсатар эди. 1960 йилнинг декабрида Олмаотада бўлиб ўтган Қозоғистон ёшлар поэзиясининг фестивалида М. Авезов катта нутқ сўзлаган эди. Адибнинг бу нутқи ўша кунларда «Литературная газета»да ҳам «Парвоз учун қанотлар мустаҳкам бўлсин» сарлавҳаси остида босилиб чиқди. Ана шу мақолада адиб ёшларга совет адабиётининг ибрат бўларли ютуқлари ҳақида гапираркан, Ғафур Ғулом ижодига ҳам тўхталиб шундай деган эди: «Уруш йилларида оталари, биродарлари ва оналари ҳалок бўлган ёки душман томонидан босиб олинган ерларда қолиб кетган минглаб оч-юпун болалар Олмаотага, Тошкентга, Омскка ва бошқа шаҳарларга келтирилди. Одамлар уларни ўз болаларидек қабул қилдилар. Ватан улар учун она ўрнини босди. Худди шу кунларда совет шеъриятида даврнинг, шароитнинг ва кечаётган воқеаларнинг аниқ муҳри босилган шеърлар пайдо бўлди. Ғ. Ғулом «Сен етим эмассан» шеъри билан майдонга чиқди. У қадрдон отадай болаларга қучоқ очди, уларга ўз муҳаббатини, Ватан муҳаббатини, совет кишисининг қалбидан отилиб чиққан муҳаббатни бахшида этди.

У «Мен — яҳудийман!» номли оташин шеър ёзди. Халқ бутун вужуди билан қулоқ тутадиган, унинг теран меҳрини қозонган шоир, гражданин-шоир, гуманист-шоирнинг овози ҳайқириб садо берди. Унинг овози ленинча куч билан, муҳаббат, биродарлик ва дўстлик шиори бўлиб жаранглади».

М. Авезов қозоқ ёш шоирларига Ғ. Ғулом ва бошқа совет шоирлари ижодини ибрат қилиб келтирар экан, ниҳоят, яна шундай дейди: «Мен бу далилларни келтириб, сизларга шуни айтмоқчиманки, шоир ўзининг шахсий ҳис-туйғулари — она ўлкаси, севгилиси ва кўз очган даргоҳи ҳақида ёзиши мумкин — бунинг ҳаммаси керак. Лекин ҳатто шахсий нарсаларда ҳам ижтимоий, кенг халқ учун зарур томонларни топиш лозим. Шеърият — катта фикр ва маҳорат билан тирик, шундагина сенинг ижодинг халқ мулкига, унда курашчан ҳис-туйғулар уйғотадиган қудратли воситага айланади».

М. Авезовнинг бадиий ижодга, жумладан, поэзияга оид бундай муҳим фикр-мулоҳазалари ҳеч қачон ўз қадр-қимматини йўқотмайди. Улар ҳамиша маҳоратнинг ўткир сабоқлари бўлиб қолаверади.

Мухтор Авезов ўзбек совет адабиётининг бошқа талантли намояндалари ижоди тўғрисида ҳам устоз адиб, адабиётшунос олим сифатида ўз мулоҳазаларини айтиб келди. Шу ўринда унинг ёзувчи Пиримқул Қодировнинг «Уч илдиз» романи ҳақидаги таассуротлари характерлидир. «Студентлар, зиёлилар, — деб ёзади М. Авезов, — бу китобни катта қизиқиш билан ўқийдилар. Чунки бу ерда кўпгина ҳаётий йўналишлар ҳамда ҳар хил характерлар кўрсатилган. Китобда менинг учун энг қизиқарли ва қимматли туюлган нарса ундаги одамлар идроки, фикрлайдиган одамлар асарнинг бош қаҳрамонлари эканлигидадир».

Мухтор Авезов Ўрта Осиё халқларининг ўтмиш адабиёти ва фольклорининг ҳам чуқур билимдонларидан бири эди. Унинг қирғиз эпоси «Манас» таҳлилига бағишланган илмий тадқиқотини, Ўрта Осиё халқларининг эртаклари ва достонларига бағишланган мақолаларини эслайлик. Унинг 1957 йилда Тошкентдаги Алишер Навоий номли опера ва балет театри минбарида туриб улуғ ўзбек шоири Алишер Навоий ижоди ҳақида айтган ажойиб фикрларини хотирлайлик. Авезовнинг «Алпомиш», «Тоҳир ва Зуҳра» каби халқимизнинг севикли достонлари билан қозоқ халқ достонлари ўртасидаги умумийликлар, уларнинг генезисига доир нодир кузатишларини ҳам қайтадан ўқиб кўрайлик. Буларнинг ҳаммаси М. Авезовнинг, дарҳақиқат, чуқур мутафаккир адабиётшунос бўлганлигидан, илмий мушоҳадаларининг кенглигидан далолат беради.

Ўзбек китобхонлари М. Авезов асарларини севиб ўқийдилар. Унинг «Қараш-қараш», «Кўк ёл» каби қисса ва ҳикоялари, айниқса «Абай йўли» деб аталган машҳур эпопеяси аллақачонлар ўзбек тилига таржима қилинган ва катта тиражларда нашр этилган.

Мана шу сабабларга кўра ҳам халқимиз ва Ўзбекистон адабий жамоатчилиги М. Авезов номини у туғилган куннинг 80 йиллиги нишонланаётган кунларда ва бундан кейин ҳам ҳамиша чуқур ҳурмат, теран муҳаббат билан эсга олаверади.

Ё. ЯКВАЛХЎЖАЕВ,
М. САФАРОВ.

ЧЕТ ЭЛЛИК ДЎСТЛАРГА ТУҲФА

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти шу кунларда олаётган хатларда барча қитъалардаги давлатларнинг штемпилларини кўриш мумкин. Бу хатларнинг деярли ҳар бирида республика меҳнатчиларининг бунёдкорлик ишлари тўғрисида, Совет ҳокимияти йилларида қадимий ўзбеклар диёрида рўй берган ўзгаришлар ҳақида хабар қилиш илтимос этилади. Тараққийпарвар жамоат ташкилотларининг раҳбарлари ва активлари ана шу илтимосларни баён этиб, ўз ватандошлари Совет Ўзбекистонининг ҳаёти билан ғоят қизиқаётганликларини хабар қиладилар.

Дўстларнинг илтимосига кўра, жамият чет мамлакатларга Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига бағишланган материаллар солинган юзлаб посилкалар юборди. Турли тилларда нашр этилган брошюраларда ленинча миллий сиёсат Ўзбекистонда амалда рўёбга чиқарилганлиги тўғрисида республикада ишчилар синфи, қишлоқ хўжалигининг ривожланиши, миллий маданиятнинг равнақ топиши ҳақида ҳикоя қилинади. «Тинчлик ва дўстлик — шиоримиз» деган брошюра Ўзбекистон хотин-қизлари, уларнинг халқлар тинчлиги ва дўстлигини доимо мустаҳкамлашга бўлган интилиши тўғрисида ҳикоя қилади. Республикада хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма жиҳатларини ёритувчи китоб «Октябрь ўзгартирган ўлка» деб аталади.

Бир қанча мамлакатларга бутун-бутун кутубхоналар жўнатилди. Бу кутубхоналарга юқорида айтиб ўтилган китоблар ва брошюралардан ташқари В. И. Ленин ва Л. И. Брежнев асарлари, республика адибларининг янги асарлари, республика рассомларининг, декоратив — амалий-санъат усталарининг ижоди билан, Ўзбекистоннинг тарихий ёдгорликлари билан танишиш имконини берадиган альбомлар кирган. Кутубхоначада турли областлар ва Қорақалпоғистон халқ хўжалиги ҳамда маданиятининг ривожланишини кўрсатувчи чиройли буклетлар ҳам бор. Ўзбекистондаги янги шаҳарлар тўғрисидаги китоб республика бўйлаб ана шу сиртқи саёҳатнинг ўзига хос давомидир.

Совет ҳокимиятининг 60 йили мобайнида Ўзбекистон меҳнаткашлари босиб ўтган йўлни акс эттирувчи жуда кўп фотосуратлар ҳам чет мамлакатларга юборилди.

(ЎзТАГ).

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ХИРМОНИ ЮКСАЛАВЕРСИН!

„УЧҚЎРҒОН" ДУРДОНАСИ

Пахтакорларимиз ғоят масъулиятли дамларни бошдан кечирмоқдалар. Далалар юлдузлар чаманидек оппоқ дурдоналарга тўла. Юбилей йилида деҳқонларимиз 3664 гектар майдонда мўл ҳосил етиштирдилар. Гапнинг сираси, дастлаб 11 минг тонна «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилган эдик. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советн Президиумининг Раиси қадрдонимиз ўртоқ Л. И. Брежневнинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофотининг лауреати Турсуной Охуновага йўллаган мактубидан келиб чиқадиган вазифалар ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бу масала юзасидан қабул қилган қарори бизни янги зафарларга даъват этди. Даладаги ҳосил чўғини ҳисобга олиб, дастлабки мажбуриятимиздан анча кўп, яъни 12,5 минг тонна дурдона тайёрлашга қарор қилдик.

Совхозимизда юксак мажбуриятни тўла қоплайдиган даражада ҳосил бор. Гап ана шу ноёб дурдонани нес-нобуд қилмай йиғиб-териб олишдан иборатдир. Бунинг учун совхоз маъмурияти, партия комитети ва маҳаллий комитет машина теримига зўр беришни, механик-ҳайдовчиларни моддий ва маънавий рағбатлантиришни биринчи планга қўйдик. Машина терими бошланиши муносабати билан совхоз бўйича бўлим бошқарувчилари, агрономлар, инженер-техниклар ҳамда барча механик-ҳайдовчиларнинг йиғилишини ўтказдик. Ана шу йиғилишда ўтган хўжалик йилида энг юқори кўрсаткичларга эришган механик-ҳайдовчиларга 50 минг сўм мукофот пули тарқатдик. Бу конкрет тадбир юбилей йили ҳосилини ғоят қисқа муддатда, тез ва тоза териб олишга ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Ҳозирги кеча-кундузда 65 та терим машинаси тўхтовсиз ишлаб турибди. Машиналар шарофати туфайли пешқадам бригада ва бўлимларимиз ғалаба манзилига етиб келишмоқда. Жумладан, 4-бўлимнинг Абдуғани Абдуллаев бошлиқ бригадаси беш иш кунида ғалаба рапорти берди. Бу ерда биринчи машина теримидаёқ ҳар гектар ердан 27,5 центнердан юқори сифатли пахта йиғиштириб олинди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳошимхон Эшонов раҳбарлик қилаётган бригада пахтакорлари Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига 60 центнерлик марра учун курашиб, бир неча кундан буён мажбурият ҳисобига «оқ олтин» топширмоқдалар. Хўжаликнинг Маматазим Охунов, республикада хизмат кўрсатган пахтакор Ортиқжон Қозоқов, Мамажон Қўрғонов, Муротхон Пўлатов, Абдураҳмон Эгамбердиев бошлиқ бригадалари ҳам машина терими туфайли суръатга суръат қўшмоқдалар.

Пахта қанчалик тез йиғиб-териб олинса, сорти юқори бўлади, ғози қочмайди. Биз теримни ипатоволик ва оқолтинликлар тажрибаси асосида уюшқоқлик билан ташкил қилдик. Совхозимизда 22 та терим-транспорт отряди тузилди. Бундан ташқари «зангори кема»ларни даланинг бошида заправка қилиш, эҳтиёт қисмлар, ёқилғи, мойлаш материаллари билан таъминлаш чоралари кўрилди. Пешқадам механик-ҳайдовчиларнинг иш тажрибасини оммалаштириш тадбирлари ишлаб чиқилди. Эндиликда иш унуми юқори бўлмоқда. Бизнинг юбилей йилида қиладиган энг муҳим ва асосий ишларимиздан яна бири теримда қўл кучи ишлатмаслик, ҳамма ҳосилни машиналар, механизмлар ёрдамида йиғиб-териб олиш ҳамда юқори сортлар билан давлат тайёрлов пунктларига етказиб беришдир. Биз бунга эришяпмиз. Мавсумда эл хирмонига 350-400 тоннадан дурдона тўкишга енг шимарган А. Қамбаров, Т. Ортиқов, Ж. Мамадалиев, С. Усмонов, М. Мамасолиев, С. Абдуллаев, Қ. Мирзаалиев каби шунқорлар кунига 8-10 тоннадан пахта термоқдалар. Механик-ҳайдовчилар ўртасида рекорд кўрсаткичга эришган терим-транспорт отрядлари ғолиблари кўчма вимпеллар, пул мукофотлари, қимматбаҳо совғалар билан тақдирланмоқда. Тожимамат Нишонов бошқараётган бўлим механик-ҳайдовчилари кейинги беш кунликда ғолиб деб топилди. Бўлим пахтакорлари юбилей йилида пландаги 1600 тонна ўрнига 1850 тонна «оқ олтин» топшириш мажбуриятини олиб, кунлик ўсишда 6-7 процент кўрсаткичга эришаётир. Абдуҳаким Холматов, Собитхон Эшонхўжаев ўртоқлар бошқараётган бўлимларда ҳам терим суръати диққатга сазовордир.

Машина терими — иш унуми. Буни яхши тушунган 120 механик-ҳайдовчи, 200 дан ортиқ тележкачи пахта теримини бункер — тележка — пункт конвейери бўйлаб, соатлик график асосида олиб бормоқдалар. Совхозимиз машина теримига зўр бериш натижасида кейинги икки-уч йилда ҳосилдорликни оширишга, пахтачиликни комплекс механизациялашга муваффақ бўлди. Буни қуйидаги рақамлар ҳам тасдиқлайди. Ўтган хўжалик йилида ялпи даромад 7,5 миллион сўмни, соф фойда 2,2 миллион сўмни, рентабеллик 55 процентни ташкил қилди. Юбилей йилида ялпи даромад 8 миллион сўмга, соф фойда 3 миллион сўмга, рентабеллик 60 процентга етади. Бунга биз меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини янада яхшилаш билан эришамиз. Шунингдек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII пленуми қарорлари асосида хўжаликлараро кооперация ва агро-саноат интеграцияси негизида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаш, концентрациялашни янада ривожлантиришнинг прогрессив йўлидан борамиз. Шундай қилиш натижасида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари турини, миқдорини тобора ошираверамиз.

Совхоз маъмурияти, партия комитети бир ойлик терим вахтаси эълон қилди. Қалбида ҳарорати, билагида кучи бор ҳар бир киши пахта теримидан четда турмаслиги лозим. Барча ишчи кучлари, техника ресурслари ана шу мақсадга бўйсундирилган. Терим вахтаси давомида далада ишлаётганлар учун маданий-маиший, савдо, медицина хизмати кўрсатилади. Сартарошхона, устахоналар пахтазорга кўчирилди. Илғорларни рағбатлантириш учун 100 минг сўмлик маблағ ажратилди, машина теримида алоҳида хизмат кўрсатган механик-ҳайдовчиларга бериш учун «Волга», «Жигули» автомашиналари, кажавали мотоцикллар ва бошқа қимматбаҳо саноат моллари ажратилди.

Хўжалигимизда барча имкониятлар, ташкилий-тарбиявий, оммавий-сиёсий ишлар совхозимизнинг 12,5 минг тонналик, районимизнинг 65 минг тонналик, областимизнинг 450 минг тонналик улкан хирмонини яратишга қаратилгандир.

Пахта терими ғоят масъулиятли синовдир. Биз ана шу имтиҳондан муваффақиятли ўтамиз. «Оқ олтин»нинг бир граммини ҳам нес-нобуд қилмай йиғиб-териб оламиз. Мақсадимиз — Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олишдир.

Ё. КАРИМОВ,
Учқўрғон районидаги «Учқўрғон» совхозининг директори.

Тошкент области пахтакорлари зафар марраси сари дадил қадам ташламоқдалар. «Зангори кема» суворийлари ва кўп минг килограммчи теримчилар хирмонга кун сайин барака киритишяпти. Буни айниқса Бўка районидаги «Ленинобод» колхози пахтакорлари мисолида кўриш мумкин. Хўжаликда «ким ўзарга» пойга қилаётган чевар теримчилар сафи тобора кўпаймоқда. Суратларда (юқоридан пастга) ҳозиргача хўжалик хирмонига 3 тоннадан ошириб пахта тўккан Насиба Тешабоева ва Осиё Қосимоваларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотолари.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

АНДИЖОН

Комсомолобод районн механизаторлари Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига мусобақани кучайтириб, катта зафар қучдилар. Улар машина терими планини Фарғона водийсида биринчи бўлиб бажардилар. Давлатга шу кунгача топширилган пахтанинг 17 минг тоннаси бункерлардан тўкилди.

• • •

Ленин районидаги «Правда Востока» колхози заршунослари зафар қучдилар. Улар йиллик пахта тайёрлаш халқ хўжалик планини областда биринчи бўлиб бажардилар. 2098 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 37 центнердан пахта териб олинди. Давлатга 7,5 минг тоннадан зиёд юқори сифатли «оқ олтин» топширилди. Шундан 5 минг тоннаси уруғлик пахтадир.

ТОШКЕНТ

Пискент районидаги «Гулистон», Тельман номли, Калинин номли колхозлар пахта тайёрлаш халқ хўжалик планларини бажарди. «Гулистон» колхози гектаридан 32 центнердан, жами 3.200 тонна пахта топширди.

Тельман номли, Калинин номли колхозлар ҳам мажбурият ҳисобига пахта топширяпти.

СИРДАРЁ

Комсомол районидаги Ленин мукофоти лауреати Жавод Кўчиев раислик қилаётган «Коммунизм» колхози Сирдарё областида биринчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш планини бажарди. 1380 гектар майдоннинг ҳар гектаридан салкам 30 центнердан хирмон кўтарилди.

ЖИЗЗАХ

Арнасой районн Жиззах областида биринчи бўлиб машина терими планини бажарди. «Пўлат этак»лардан 26 минг тоннадан зиёд дурдона тўкилди. 100 дан ортиқ механик-ҳайдовчининг ҳар бири шу кунгача 100 тоннадан ошириб пахта терди.

Азамат механизаторлар яна машиналарда 10 минг тонна пахта териш ҳақида оширилган мажбурият қабул қилдилар.

КОНВЕЙЕР УСУЛИДА

Нишон районидаги Усмон Юсупов номли совхоз пахтакорлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллик юбилейи нишонланадиган йилда 3500 гектар майдонда мўл пахта ҳосили етиштиришга муваффақ бўлдилар. Жумладан, 1500 гектар майдонда ингичка толали пахта етиштирилди.

Шу кунларда совхознинг барча бўлим ва бригадаларида йиғим-терим қизғин давом этяпти. Совхозда 70 та терим машинаси бор. Терим машиналари совхознинг беш бўлимида беш группага бўлиниб ишлатиляпти. Машиналарни унумли ишлатиш мақсадида қатор тадбирлар кўрилди. Машиналарнинг шпинделларини ювиш учун махсус «ОВХ-14» агрегатлари эгат бошларига келтирилган. Ҳар бир группага учтадан ана шундай механизмлар бириктилди. Бундан ташқари, ҳар бир группага биттадан кўчма устахона, биттадан ёқилғи ташийдиган машина ҳам ажратилди. Механизаторларнинг яхши дам олиб, унумли меҳнат қилиши учун барча шароитлар яратилди. Механик-ҳайдовчиларга, пахта ташишда қатнашаётган транспорт ходимларига ҳар куни икки марта иссиқ овқат ҳозирланаётир.

Совхознинг Боғимас Хўжанафасов, Мадат Айматов, Ҳазратқул Муҳаммадиев, Бегимқул Ўткиров, Зиёдулла Илёсов, Алпон Бобоқулов каби тажрибали пахтакорлар етакчилик қилаётган бригадаларида йиллик план машина терими ҳисобига икки-уч иш кунида ошириб бажарилди. Ҳар гектар ердан 20-25 центнердан пахта ҳосили кўтарилди. Шу кунгача хўжаликда 12 та пахтачилик бригадаси йиллик планни ошириб бажарди.

Ҳозиргача совхозда минг гектарга яқин майдоннинг пахтаси агрегатлар ёрдамида териб олинди. Ҳар гектар ердан биринчи теримнинг ўзидаёқ ўртача 18 центнердан ошириб пахта йиғиб-териб олинаётир.

Пахтани териш, ташиш ва топшириш ишлари конвейер усулида ташкил этилмоқда. Машиналарда терилган ҳосил бункер — тележка — пункт конвейери бўйича ҳаракат қилдириляпти. Пахтани ташишда 100 га яқин тележкадан унумли фойдаланилмоқда. Транспорт тракторларининг иш унумини ошириш мақсадида ҳар бир тракторга уч-тўрттадан тележка тиркалиб, пахта ташиляпти. Тележкаларнинг самарали ишлашини таъминлаш мақсадида олтита транспорт отряди ташкил этилди. Ҳар бир отряднинг кундалик иши ҳисоб-китоб қилиб борилаётир.

Механизаторлар, тележкачилар ўртасида социалистик мусобақа кенг авж олдириляпти. Совхоздаги терим машиналари ишлатилаётган группалар ўртасида мусобақа ўрнатилди. Ҳар бир группада иш куни тамом бўлиши биланоқ энг кўп пахта терган механизатор чемпион деб эълон қилинмоқда. Ҳар бир группада чемпионликни қўлга киритган механизатор кўпчиликнинг ўртасида эълон қилиниб, моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириб борилаётир. Кейинги кунларда ҳар куни бункерлардан 15-18 тоннадан пахта териб тўкаётган моҳир механизаторлар Абдуфатто Қозоқов, Бегимқул Ўткиров, Эргаш Раҳимов, Шодмон Раҳматов, Қилич Маматов, Поён Азаматов, Эргаш Тошев, Рустам Ўткиров, Содиқ Расулов, Нурали Хидиров сингари «зангори кема» капитанлари чемпион бўлдилар.

Бундан ташқари ҳар куни бункердан 10 тоннадан пахта тўккан механизаторга иш ҳақига қўшимча равишда 10 сўмдан мукофот бериб борилаётир. 11 тонна ва ундан ошириб пахта тўккан механизаторларга эса 20 сўмдан, чемпионликни қўлга киритган механик-ҳайдовчиларга 25 сўмдан мукофот берилмоқда. Шунингдек тележкачилар, ёқилғи ва мойлаш материалларини ташишда қатнашаётган кишилар ҳам рағбатлантириб бориляпти.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг донгдор механизатор Турсуной Охуновага йўллаган мактубидан илҳомланган совхоз пахтакорлари, механизаторлари далаларда етиштирилган ҳосилни қисқа муддатларда йиғиб-териб олиш учун барча резерв ва имкониятларни ишга солмоқдалар. Улар мажбуриятни 35 иш кунида ошириб бажариш учун курашмоқдалар.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

оламда нима гап

НЬЮ-ЙОРК: СОВЕТ ТАШАББУСИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАМОҚДАЛАР

БМТ Бош Ассамблеясининг бу ерда давом этаётган XXXII сессияси олдида муҳим вазифа — халқаро муносабатларда куч ишлатмаслик тўғрисида жаҳон шартномасини тузишга тайёргарлик ва уни тузиш соҳасидаги амалий тадбирларга ўтиш вазифаси турибди. Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлган кўп давлатлар БМТ Бош секретари К. Вальдхаймга йўллаган мактубларида «Совет Иттифоқининг таклифларини қўллаб-қувватлаётганликларини билдирадилар ва совет ташаббусининг амалга оширилиши Ер юзида мустаҳкам тинчликни таъминлашга ижобий ҳисса қўшади», деб таъкидлайдилар. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ва бошқа кўпгина давлатлар бу ташаббусга юксак баҳо бердилар.

Яман Халқ Демократик Республикасининг К. Вальдхаймга йўллаган мактубида қуйидагилар уқтириб ўтилади: «Яман Халқ Демократик Республикаси ҳукумати халқаро муносабатларда куч ишлатмаслик тўғрисидаги жаҳон шартномасини тузиш муҳим деб ҳисоблайди. Бунинг боиси шуки, ана шу шартнома халқаро тинчлик ва хавфсизликка ёрдам бериш учун ҳамда халқаро кескинликни юмшатиш учун янги истиқболлар очиб беради».

Қувайт, Покистон, Свазиленд, Сенегал, Сейшель ороллари республикаси, Сурия, Таиланд каби ривожланаётган давлатларнинг ҳукуматлари ҳам шартнома тузилишини қўллаб-қувватладилар. Сурия Араб Республикасининг мактубида бундай дейилган: «Сурия Араб Республикаси халқаро муносабатларда куч ишлатишни тақиқлашни қўллаб-қувватлаш борасида халқаро майдонда кўриладиган ҳар қандай тадбирни табриклайди». Европадаги бир қанча давлатларнинг мактубларида уқтириб ўтилганидек, совет ташаббусининг амалга оширилиши кескинликни юмшатиш жараёнини моддийлаштиришга ва жаҳонда сиёсий иқлим юмшаганлиги натижасида халқаро майдонда рўй берган ижобий силжишларни мустаҳкамлашга ёрдам берган бўлур эди.

Финляндия ҳукумати қуйидагиларни таъкидлаб ўтади: «Европада ва жаҳоннинг бошқа районларида хавфсизликни таъминлаш учун кескинликни юмшатишнинг ажралмас қисми сифатида қуролсизланиш соҳасида олға қараб чинакам қадам қўйиш жуда зарур. Шунинг учун ҳам Финляндия ҳукумати Совет Иттифоқининг давлатларнинг халқаро битимларни тузиш йўли билан куч ишлатмаслик принципига риоя қилиш мажбуриятини ўз зиммаларига олишларини кўзда тутган ташаббусини табриклади».

Франция ҳукумати совет ташаббусини табриклаш билан бир қаторда қуйидагиларни кўрсатиб ўтади: Франция ҳукумати халқаро муносабатларда куч ишлатмаслик тўғрисидаги жаҳон шартномасининг СССР томонидан БМТга тақдим этилган лойиҳасини пухта ўрганиб чиқди. Италия ҳам Совет Иттифоқи тақдим этган «Шартнома лойиҳасини ўрганиб чиқишда фаол қатнашиш»га тайёр эканлигини тасдиқлади.

Япония ҳукумати куч ишлатмаслик — давлатлар ўртасидаги муносабатларни тартибга солувчи энг муҳим принципларнинг бири эканлигини уқтириб ўтади. Япония ҳукуматининг баёнотида бундай дейилган: «қуролсизланиш соҳасида конкрет тадбирлар кўриш йўли билангина куч ишлатмаслик принципини самарали амалга ошириш мумкин. Қуролсизланиш соҳасида амалий чоралар кўрилиши давлатлар ўртасида ўзаро ишонч муносабатларини ўрнатишга ёрдам берган бўлур эди». (ТАСС).

«СОЦИАЛИСТИК ҲАМДЎСТЛИК ВА УНИНГ ПЕКИНЛИК ДУШМАНЛАРИ»

СССР Фанлар академияси Узоқ Шарқ институтининг журнали 1977 йил 3-сонида иқтисод фанлари доктори Ю. С. Ширяев билан иқтисод фанлари кандидати А. Г. Яковлевнинг мақоласини ана шундай сарлавҳа билан эълон қилди.

Мақолада, жумладан, бундай дейилади: Хитойдаги маочи раҳбарларнинг халқаро майдондаги буюк давлатчилик шовинистик йўли кўпчилик социалистик давлатларга қарши, уларнинг қардошларча ҳамдўстлиги бўлган янги типдаги халқаро иттифоққа қарши ошкора қаратилганлиги бу йўлнинг белгиловчи хусусиятларидан биридир.

Бунинг устига Пекиннинг социалистик ҳамдўстликка қарши кураши, деб уқтиришади мақола авторлари, социализм мамлакатларининг ўз социал-иқтисодий вазифаларини ҳал этиш йўлидаги, шунингдек халқаро вазиятни соғломлаштириш йўлидаги ҳар қандай куч-ғайратларига жаҳон миқёсида қаршилик қилиш тусига эга бўлмоқда. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига бирлашган социалистик мамлакатларнинг муваффақиятларига Пекиндагилар асло чидай олмаяптилар.

Хитой раҳбарларининг кейинги йилларда империалистик ва бошқа ҳар қандай реакция билан оғиз-бурун ўпишаётганлиги мутлақо ошкора характер касб этди.

Хитой буюк давлатчилик милитаристик йўлини давом эттираётганлиги сабабли Ғарбдаги реакцион кучлар уни Совет Иттифоқига, социалистик ҳамдўстликка тазйиқини кучайтириш йўлидаги уринишларида асосий восита деб билмоқдалар. «Вашингтон пост» газетаси 1977 йил 15 март сонида шу ҳақда очиқдан-очиқ ёзди. Хитой раҳбарлари Ғарбдаги реакцион кучларнинг ноғорасига ўйнаб, ўзларининг социалистик ҳамдўстликка душман эканликларини тобора қўпол шаклларда намойиш қилмоқдалар, дунёдаги социалистик ва бошқа антиимпериалистик кучларга қарши хуруж қилаётган антикоммунизмнинг энг экстремист доиралари билан қўшилиб кетмоқдалар.

Ривоятдаги ибора билан айтганда, подшоҳнинг ўзидан кўра ҳам подшоҳпарастроқ бўлишга интилган Пекин 1974 йилда гўё социалистик лагерь энди мавжуд эмас, деб эълон қилди. Ҳатто антикоммунизмнинг ҳар қандай разил воситаларидан тап тортмайдиган, масъулиятсиз пропагандистлар ҳам ҳали воқеликни, ҳаёт воқеаларини бу қадар менсимаслик даражасига бориб етган эмаслар. Дарвоқе, Пекин социалистик дунёга тухмат қилиш бобида аллақачон Ғарбдаги буржуа ахборот воситаларини йўлда қолдириб кетди ва шу кунгача ҳам бу жирканч ишда биринчиликни қўлдан бермай келмоқда.

Хитой раҳбарлари турли босқичларда жаҳон социалистик системасидаги ўзининг қўпорувчилик фаолиятини яшириш учун ҳарчанд сафсатабозлик қилмасин, деб ёзади журнал, ҳамма ҳолларда ҳам бу фаолият империализмнинг стратегик синфий мақсадларига мос бўлиб келди, халқаро ишчилар синфи билан, тинчлик ва тараққиёт кучлари билан тарихий мухолифликнинг ҳал қилувчи соҳасида империализмнинг активлашувига кўмаклашди.

Мақола авторлари Пекиннинг ўз сиёсатида қардош социалистик мамлакатлар орасига нифоқ солиш учун аввало антисоветизмдан фойдаланганлигини ва бу сиёсат социалистик давлатларни ўзаро яқинлаштиришнинг чуқурлашиб бораётган жараёнига тўсқинлик қилиш ва путур етказиш, имкони бўлса, уларнинг ўзаро алоқалари ўрнига капитализм дунёси билан алоқани кучайтириш мақсадини кўзлаб келганлигини уқтириб, қуйидагиларни таъкидлайдилар:

Иқтисодий соҳада Ғарбга мослашиш борасида Пекиннинг ўзи намуна кўрсатмоқда. Кейинги йилларда ХХР ташқи савдо оборотининг тахминан учдан икки қисми ривожланган капиталистик мамлакатларга тўғри келмоқда. Умуман носоциалистик мамлакатлар Хитой ташқи савдосида катта ўрин олиб турибди. 1975 йилда ХХР ташқи савдо оборотининг 86,2 проценти, 1976 йилда 84,4 проценти ана шу мамлакатлар ҳиссасига тўғри келди, социалистик система мамлакатлар ҳиссасига эса 1975 йилда 13,8 ва 1976 йилда 15,6 проценти тўғри келди.

Пекин ўзининг жаҳон капиталистик хўжалиги билан яқинлашувини сўзи ва иши билан кўз-кўз қилса ҳам, бироқ, шу яқинлашувнинг қанчалик самарадор эканлиги хусусида лом-мим демаётир. Бу — тасодифий ҳол эмас. Маочилар 60-йилларда ХХРнинг ташқи иқтисодий алоқаларини Ғарб томонга буриб юборганларидан кейин, унинг индустриал ривожланиш суръатлари 50-йиллардагидан бир неча баравар пасайиб кетди, 50-йилларда эса ХХР жаҳон социалистик системаси мамлакатлари билан яқиндан ҳамкорлик қилар ва улар билан бирга одим ташлар эди.

60-йилларда Пекин социалистик ва ривожланаётган мамлакатларга мурожаат қилиб, капиталистик дунёга, унинг Европа иқтисодий ҳамжамияти сингари кучли иқтисодий уюшмаларига қарам бўлиб қолмаслик учун ўз кучларингизга зўр бериб таянингиз, деб ваъз-насиҳат қилганди. Энди бўлса, Хитой пропагандистлари Европа иқтисодий ҳамжамияти билан НАТОни Европадаги адолат ва тинчликсеварлик таянчи қилиб кўрсатмоқдалар. Пекин империализмнинг ана шу ташкилотларини мустаҳкамлашга зўр бериб даъват қилмоқда.

ХХРнинг Ғарб билан иқтисодий ҳамкорлик сари кескин бурилиши билан бирга Хитой раҳбарларининг социалистик ҳамдўстликка қарши курашда империализмнинг ошкора гумаштаси сифатидаги активлиги кучайиб бораётганлиги шак-шубҳасиз бир фактдир, деб таъкидлайди журнал.

Қардош мамлакатлар Пекиннинг йўл-йўриқларига амал қилишни хоҳламай, балки ўз халқларининг туб манфаатларига, жаҳон социалистик системасининг позицияларини мустаҳкамлаш манфаатларига мос бўлиб тушадиган ташқи иқтисодий йўлни танлаб олаётганликларига Пекиндагилар мутлақо тоқат қила олмаётирлар.

ХХР раҳбар органларида вақтинчалик устун бўлиб турган миллатчи кучлар ўз халқининг социалистик йўлдан боришига тўғаноқ бўлибгина қолмай, шу билан бирга социалистик ҳамдўстлик позицияларига путур етказишга уриниб, империализм ва реакция билан тобора мустаҳкам тил бириктирмоқдалар, деб ёзади пировардида журнал. Гарчи империализм Хитой раҳбарлари сиймосида катта ва актив иттифоқчига эга бўлиб қолган бўлсада, уларнинг социалистик ҳамдўстликка нифоқ солишга қаратилган ва узоқ вақтдан бери биргаликда сарфлаб келаётган куч-ғайратлари барбод бўлди, деб айтиш учун ҳамма асослар бор. Социалистик ҳамдўстлик инсониятни социал ва миллий зулмдан халос қилиш даврини бошлаб берган Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини ҳозирги дунёнинг энг забардаст кучи сифатида, бутун дунёдаги меҳнат аҳли эзгу умидларининг метин таянчи сифатида кутиб олмоқда.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК: ДАЯННИНГ МАХФИЙ УЧРАШУВЛАРИ

Американинг «Ньюсуик» ва «Тайм» журналлари Исроил ташқи ишлар министри Даян бир қанча араб давлатлари раҳбарлари билан махфий учрашувлар ўтказганлиги тўғрисида хабар берди.

Шу учрашувлардан бири бундан бир неча ҳафта илгари Лондонда Иордания қироли Ҳусайн билан, сўнгра бундан икки ҳафта олдин Парижда Саудия Арабистонининг олий даражадаги вакиллари билан бўлиб ўтди. Бу вакиллар Садат номидан гапиришди. «Ньюсуик» журналининг ёзишича, бу учрашувлар шу қадар муҳим эдики, Даян ўзининг Қўшма Штатларга сафарини тўхтатиб қўйди ва бу тўғрида бош министрни хабардор қилиш учун Исроилга қайтиб келди.

«Тайм» журналининг ёзишича, Даян ўтган ҳафта қирол Ҳасан билан учрашиш учун махфий равишда Марокашга ҳам келган. Қирол Ҳасан унга Саудия Арабистонининг қироли Ҳолид мактубининг мазмунини билдирган. (ТАСС).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

КЕСКИН ҚОРАЛАДИЛАР

Женевада Американинг маҳаллий аҳолиси ҳуқуқларини ҳимоя қилиш юзасидан чақирилган халқаро конференция тамом бўлди. Бу конференцияда АҚШда ва Америка қитъасидаги бошқа бир қанча мамлакатларда индеецларга нисбатан ўтказилаётган камситиш ва геноцид сиёсати кескин қораланди.

Шимолий, Марказий ва Жанубий Америкадаги 15 мамлакатда яшовчи индеецларнинг 100 дан ортиқ вакили қитъадаги маҳаллий аҳолининг аҳволи жуда ҳам оғир эканлигидан жаҳон жамоатчилигини батафсил хабардор қилди.

ТЭТЧЕР ҚУРОЛЛАНИШ ПОЙГАСИНИ ЁҚЛАБ ЧИҚМОҚДА

Яқинда лейбористлар партиясининг мудофаа проблемаларини ўрганиш билан шуғулланувчи группасининг доклади эълон қилинди. Доклад авторлари ҳукуматни Англиянинг шу соҳадаги харажатларини қисқартиришга даъват этдилар. Бу даъват мамлакатда кескинликни юмшатиш ва қуролсизланиш мухолифларининг норозилигига сабаб бўлди. Лейбористлар группасининг ана шу даъвати Англия консерваторларини, уларнинг раҳбари М. Тэтчер хонимни айниқса қаттиқ газаблантирди.

Лейбористлар группаси ҳарбий харажатларни қисқартириш тўғрисида илгари сурган таклифини М. Тэтчер «шармандали бир ҳолат» деб атади. У Англиянинг ҳарбий харажатларини кўпайтиришини ёқлаб чиқаётганлигини дангал айтди. (ТАСС).

КЎРГАЗМА ЗАЛЛАРИДА

РАНГЛАР ҚУДРАТИ

Ўзбекистон тасвирий санъатида Каттақўрғон сув омбори қурилишига бағишланган бир нечта асар бор. Ана шулар орасида Ўзбекистон ССР халқ рассоми В. Кайдаловнинг учта картинаси алоҳида ажралиб туради. Биринчисида, бу иншоотда Каттақўрғон сув омбори қурилиши илк марта кенг кўламда акс эттан. Уларда меҳнат жараёни ва меҳнат қаҳрамонлари параллел тасвир этилади, биринчи, иккинчи планда кўрсатиш деган нарса йўқ. Иккиламчи, воқеликни табиий ифодалаш учун ишлатилган ранглар уйғун тушган. Учламчи, асарлар бир-бирини тўлдириб туради. Картиналарга боқиб, бахтиёр юртдошларимиз амалга оширган ишнинг улуғворлиги ҳақида ўйлаб қоламиз. Ҳа, республикамиз кишилари азалдан ватанпарвар, фидокор, матонатли ва жасоратсевар кишилардир. Шунинг учун ҳам улар меҳнати, ёрқин символларга тасвирга гоят ярашиб турибди.

Рассомнинг бошқа умумхалқ қурилишларига бағишланган асарлари ҳам томошабинда нурли таассурот қолдиради. «Катта Фарғона канали»да, «Тахиатошда» асарларида рассом кўзда тутган мақсад тез англанади. Биринчи планда кўрсатилган воқеа сермазмун, ҳақиқатан ҳам етакчи. Иккинчи асардаги руҳни кучайтирувчи қўшимча воситаларни ҳеч иккиланмай бадиий кашфиёт намуналари деб айта оламиз.

В. Кайдаловнинг «Алишер Навоий» портрети миллий маданиятимиз хазинасидан мустаҳкам ўрин олган дурдоналардан бири ҳисобланади. У жуда кўп кўргазмаларда муваффақиятли намойиш қилинган. Портретни Москва, шунингдек, хорижда ҳам кўришган. [illegible] Бизнингча, санъаткор ҳаёжоний шоир одамнинг қиёфасини кўрсата олган.

Ўзбек халқ эртаклари ва достонлари китобини ўқимаган ўқувчи кам топилади. Фольклор асарларига ишланган расмлар бўлмаганда баъзи қаҳрамонларни фақат хаёлан фараз қилардилар. В. Кайдалов мўйқаламининг сеҳри туфайли эндиликда биз халқ қаҳрамонларининг баҳодир сиймоларини равшан кўриб турибмиз. Баҳодирларнинг сўзда чизилган портретлари тасвирга ҳам шундай ҳолда кўчди.

Таниқли рассомнинг китобларга ишлаган расмлари бу билан чекланиб қолмайди. Унинг машҳур роман ва қиссаларга ишлаган асарлари ҳам алоҳида эътиборга молик. Кўргазмага ташриф буюраётган санъат мухлислари «Хамса», «Бобирнома», «Бўри изидан», «Санжар ботир», «Сирли сўқмоқлар», «Инсон тақдири», «Левон ҳақида балладалар», «Карвон ўтар, из қолар», «Денгиз бўйида», «Сўғдиёна» ва бошқа асарларнинг қаҳрамонлари билан учрашадилар. Шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидлаб ўтиш керак. В. Кайдалов китобга расм ишлаганда тўғри келган қаҳрамонни ёки воқеани тасвир этавермайди. У роман-қиссалардаги бош қаҳрамонларнинг энг асосийсини, воқеаларнинг гоят қизиқарлисини, тўғрироғи, асарда [illegible] одамлар ва ҳодисаларни тасвир объекти қилиб олади. Шунинг учун ҳам адиблар В. Кайдаловнинг ишларини китобхонларга [illegible]. Рассом китобга расм ишлаш соҳасида республикамиздагина эмас, балки Иттифоқда ҳам танилган.

В. Кайдаловнинг ҳам ўз Лениннномаси бор. Кўргазмада улуғ доҳийга бағишланган «Ленин ва одам», «Гулхан ёнида», «Машаққатли жумбоқ», «Ленин китоб ўқияпти», «Ленин ва Луначарский», «Ленин Мирзачўл харитаси ёнида» каби картиналар бор. Асарлар тиниқлиги, табиийлиги ва ўзига хос жозибаси билан ажралиб туради. Уларда В. И. Ленин, биринчи навбатда, доҳий ва буюк инсон сифатида талқин этилади. «Мирзачўл харитаси ёнида» тематик картинаси бу учун алоҳида аҳамиятлидир. Чунки, унда В. И. Лениннинг Ўзбекистон истиқболи ҳақидаги ўй-хаёллари, айтиш мумкинки, бекиёс ғамхўрлиги ифодаланган.

В. Кайдалов — Улуғ Ватан уруши қатнашчиси. Шу боис, унинг жанг қаҳрамонлари сиймосини гавдалантиришга, уларнинг ҳал қилувчи нуқталари тўғрисида сўз юритувчи портрет ва тематик картиналари гоят табиий ва содда. Айниқса, рассомнинг «Жасорат» триптихига кирувчи асарлари характерлидир. Худди шу картиналар билан ёнма-ён намойиш қилинаётган портретлар Ғафур Ғулом, Ойбек, Ҳамза, Ҳамид Олимжон, Ойдин, Завқий, Фозил Йўлдошлар сиймоларини тасвир этишга бағишланган. Уларда ўзбекларнинг миллий фазилати, адабиётда тутган ўрни, шунингдек, асарлари билан боғлиқ нуқталар бирламчи планда кўрсатилади.

Ижодкор плакатчи-рассом сифатида ҳам машҳур. Кўргазмадан унинг энг яхши плакатлари жой олган. Гитлер, Геббельс каби фашистлар ва уларнинг қилмишлари оқибатларини кескин фош этувчи карикатураларда ўқ нишонга бехато урилганини билан томошабинларни хурсанд қилади.

Ҳассос рассом В. Кайдалов ўзининг 70 йиллик юбилейига ҳам [illegible] келди. Унинг республика Рассомлар союзининг виставкалар залида очилган шахсий кўргазмаси ана шу ютуқларни равшан кўрсатувчи кўзгудир.

Ю. БЕРДИЕВ.

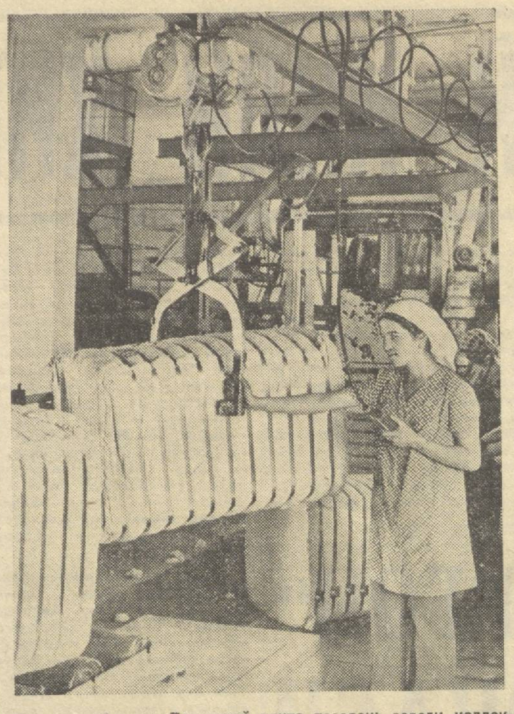

Тошкент области. Уртасарой пахта тозалаш заводи коллективи янги ҳосилни қайта ишлашга киришди. Пахта тозалаш заводига Урта Чирчиқ районидаги хўжаликлардан юзларча тонна юқори сифатли «оқ олтин» келтирилди. Завод ишчи-хизматчилари дастлабки маҳсулотларни Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар, шунингдек Япония, Греция ва бошқа давлатларга жўнатишга тайёрламоқдалар. Суратда: пресслаш цехи ишчиси Ҳабиба Пўлатова юбилей йилининг дастлабки маҳсулотига корхона тамғасини босмоқда.

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Ҳунар-техника таълими давлат комитети

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ 34-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1977—78 ўқув йили учун қуйидаги ихтисослар бўйича қўшимча

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Штампчилар, прессформалар ва мосламалар бўйича слесарь-асбобсоз, саноат машина-ускуналари ремонти ва улардан фойдаланиш бўйича ремонтчи-слесарь, саноат машина-ускуналари ремонти ва улардан фойдаланиш бўйича электромонтёр (йигитлар), интеграл микросхемалар йиғувчи (қизлар), универсал-токарь, электр машиналари ва аппаратлари йиғувчи.

БИЛИМ ЮРТИГА 15 ЁШДАН 25 ЁШГАЧА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ЎҚИШ МУДДАТИ:

ярим ўтказгич асбоблар ихтисослари ва микросхемалар йиғувчиси учун — бир йил;

саноат машина-ускуналари ремонти ва улардан фойдаланиш ремонтчи-слесари, саноат машина-ускуналари ремонти ва улардан фойдаланиш электромонтёри, электр машиналари ва аппаратлари йиғувчи ихтисослари учун — 2 йил;

штампчилар, прессформалар ва мосламалар бўйича слесарь-асбобсоз, универсал-токарь ихтисослари учун — 3 йил.

ЎҚИШ МУДДАТИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИЛАДИ.

Ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш практикасидан тушган даромаднинг 33 процентини оладилар. Бундан ташқари, ўрта маълумотли ўқувчилар ойига 72 сўм стипендия оладилар.

Ўқиш муддати 3 йил бўлган группаларнинг ўқувчилари ҳунар билан бирга ўрта маълумот ҳам оладилар.

8 синф маълумоти бўлган ўқувчилар ўқишни билим юрти ҳузуридаги 44, 49-нчи (сменали) мактабларда давом эттирадилар.

Билим юрти ҳузурида вокал-инструментал «Электро» ансамбли, хор, рақс, драма ва кино-фото тўгараклари ишлайди.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши зарур: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома ёки аттестат (асли); таржимаи ҳоли, турар-жойидан, ота-оналарининг ишлаб турган жойидан, медицина справкалари, мактабдан ёки иш жойидан характеристика, 3х4 см. ҳажмидаги 6 та фотосурат. Интеграл микросхемалар йиғувчи-слесари ихтисоси учун 4х6 см. ҳажмидаги 6 та фотосурат.

Бизнинг адрес: 700105, Тошкент шаҳри, Манжара кўчаси, 137-уй (7, 12, 26, 52, 37, 22, 68, 55-автобуслар, 5-трамвайнинг «Қорасув» бекати). Телефонлар: 91-69-67, 91-65-63, 91-68-74.

АХБОРОТ

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

Кутубхона 70 ёшда

Заҳриддин Муҳаммад Бобир номли Андижон область кутубхонаси ташкил топганига 70 йил тўлди. Улуғ Октябрь туфайли бу кутубхона жуда катта маърифат хазинасига айланди. Китоб фонди 3 миллион 250 мингга яқинлашиб қолди, аъзолар сони эса 260 минг кишидан ошиб кетди. Бу ерда еттита шинам ўқув зали мавжуд.

Кутубхона кўп йиллардан бери Иттифоқимизнинг йирик кутубхоналари, жумладан Москва, Ленинград, Олмаота, Фрунзе, Ереван, Куйбишев ва бошқа шаҳар кутубхоналари билан алоқа қилиб келмоқда. Шу боисдан бу зиё маскани кўп миллатли совет адабиёти намояндаларининг асарлари билан бойиб бормоқда.

Яқинда кутубхонанинг 70 йиллиги нишонланди. Шу санага бағишланган тантанали маросимда Андижон область жамоатчилиги вакиллари, шунингдек республикамизнинг турли шаҳарларидан келган меҳмонлар иштирок этдилар.

Н. ИНОҚОВ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

Жумладан, Т. Усмонов, М. Ҳожиматов, М. Тўйчиева, Д. Абдураҳмонов ва А. Тоғаевлар «зангори кема» бункеридан 120—150 тоннадан «оқ олтин» тўкишади.

Андижон пахтачилик институтининг қишлоқ хўжалигини механизациялаш факультети юқори курс студентлари ҳам назарий билимларини амалиётда мустаҳкамлаш, «оқ олтин» йиғим-теримида пахтакорларга ёрдам бериш мақсадида Сирдарё, Жиззах, Андижон, Фарғона ва Наманган областларининг колхоз ва совхозларида иш бошлаб юбордилар.

Э. ОДИЛОВ,
И. САМАТОВ.

Янги клуб

Самарқанд область Нурота районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозида 300 ўринли янги клуб қурилиб фойдаланишга топширилди. Клуб қошида кутубхона ва маданият уйи ҳам бор. Янги клуб кечқурунлари гавжум бўлиб қолди. Бу ерда қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари маданий ҳордиқ чиқариши учун ҳамма шароит муҳайё.

О. АҲАДОВ.

Ўқув комбинати

Бухоро область Навоий райони маркази — Кармана посёлкасидаги Островский номли ўрта мактабда ўқув-ишлаб чиқариш комбинати ташкил этилди. Бу комбинатга райондаги бир қанча мактаблардан беш юздан зиёд ўқувчи жалб этилди.

Ёшлар бу ерда автомобиль ва қишлоқ хўжалик машиналарини бошқариш, слесарлик, дурадгорлик, тикувчилик каби касб-корларни ўрганмоқдалар.

Сурхондарё областининг Термиз райони маркази ҳамда шу райондаги Куйбишев номли колхозда ҳам ёшлар турли ҳунар ўрганиши учун шундай ўқув комбинатлари очилди.

А. НАИМОВ,
Т. БОЙМАТОВ.

Ҳунармандлар мактаби

Қўқон шаҳрида яна бир тўрт қаватли бино қад кўтарди. Бу, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Ҳунар-техника таълими давлат комитетига қарашли 179-ўрта ҳунар-техника билим юрти учун қурилган бинодир. 400 киши тарбияланадиган билим юрти енгил саноат корхоналари учун пойафзал бичувчи, қолипловчи, фрезерчи, чарм қирқувчи, пойафзал тайёрловчи, тери ошловчи, тикувчи каби бир қанча ҳунар-касб бўйича мутахассислар тайёрлайди.

А. ИСОМИДДИНОВ.

Штурвалда—студентлар

Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг 66 нафар студент-механизатордан иборат отряди институтнинг Қуйи Чирчиқ районидаги ўқув-тажриба хўжалигида юбилей йили ҳосилини йиғиштириб олишда жавлон уриб ишламоқда. «Зангори кема» штурвалини бошқариб, «оқ олтин»ни ўз вақтида, нест-нобуд қилмай териб олишга кўмаклашаётган бу йигит-қизлар ишни икки сменада ташкил этиб, Улуғ Октябрнинг музаффар 60 йиллик тўйига муносиб туҳфа ҳозирлашмоқда.

Болаларга совға

Пайариқ районидаги Карл Маркс номли колхозда 140 болага мўлжалланган яна бир боғча қурилди. Бундай болалар боғчалари колхознинг барча далачилик бригадаларида ҳам барпо этилди.

С. ХОЛИҚУЛОВ.

* * *

Газетхонлардан **Ш. Маҳмудов, Ж. Султонов** (Қашқадарё), **У. Тошбоев, К. Одилов, Б. Хўжамов** (Сирдарё), **К. Жуманиёзова** (Хоразм), **Н. Баратов** (Жиззах), **Р. Пинхасов, Ж. Каттабеков** (Тошкент), **О. Гадоев** (Бухоро), **К. Синдоров** (Самарқанд), **С. Азимов** (Фарғона), **Н. Худоёров** (Сурхондарё) ва бошқа ўртоқлар ҳам турли мавзуда редакциямизга хат-хабарлар йўллашган.

БУГУН — ТОШКЕНТДА ЯРИМЎТКАЗГИЧЛАРНИНГ РАДИАЦИОН ФИЗИКАСИГА БАҒИШЛАНГАН БУТУНИТТИФОҚ СЕМИНАРИ ОЧИЛАДИ

ФИЗИКЛАР АНЖУМАНИ

Бугун Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ядро физикаси илмий-тадқиқот институтида СССР Фанлар академиясининг қаттиқ жисмнинг нурланиш физикаси проблемалари бўйича илмий кенгашининг қарорига мувофиқ, яримўтказгичларнинг радиацион физикаси мавзуига бағишланган Бутуниттифоқ семинари иш бошлайди. Яримўтказгичларда нурланиш жараёнида содир бўладиган турли физикавий ҳодисалар семинарда атрофлича муҳокама қилинади, қўлга киритилган ютуқларни мустаҳкамлаш, ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар ҳақида фикр алмашинилади.

Семинар ишида шу соҳада илмий-тадқиқот ишлари олиб бораётган Москва, Ленинград, Киев, Харьков, Тбилиси ва бошқа шаҳарларнинг йирик илмий марказларидан кўзга кўринган мутахассислар иштирок этадилар.

Бундай илмий анжуманнинг Тошкент шаҳрида ўтказилиши табиийдир. Чунки республикамиз олимларининг фаннинг бу соҳасида эришган ютуқлари фақат Иттифоқ миқёсидагина эмас, хатто чет эл олимларида ҳам катта қизиқиш туғдирмоқда.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 60 йиллик юбилейига бағишланган бу семинар икки кун давом этади.

А. МАҲМУДОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро физикаси илмий-тадқиқот институтининг аспиранти.

ФОТОЛАВҲАЛАР

Олмалиқдаги микрорайонда янги мактаб биноси қурилиб, ишга туширилди. Бу — шаҳарда қурилган мактабларнинг тўққизинчисидир. Мактабда 1500 ўқувчи таълим-тарбия олмоқда.

Г. Пун ва И. Чернов фотолари. (ЎзТАГ).

ЁШЛАР ИЖОДИЁТИ КЎРИГИ

Ўзбекистонда ёшлар техникавий ижодкорлигининг Октябрь 60 йиллигига бағишланган республика кўриги бошланди. Кўрикда мактаблар, мактабгача ва мактабдан ташқари тарбия муассасалари, педагогика, ўқув юртлари қатнашадилар. Кўрикнинг асосий вазифаси — ёшларни техника ижодкорлигига жалб этишдан иборат.

Кўрик ноябрнинг охиригача давом этади. (ЎЗТАГ).

СПОРТ

ВОЛЕЙБОЛ

Финляндиянинг тўрт шаҳрида Европа биринчилиги учун саралаш матчлари бошланди. 1963 йилдан бери чемпионлик унвонини қўлдан бермай келаётган СССР аёллар терма командаси биринчи ғалабани қўлга киритди. Спортчиларимиз Чехословакия командасини 3:0 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

СССР терма командаси составида Тошкентнинг «Автомобилист» клуби аъзолари — Белова ва Петрунинalар иштирок этишмоқда.

ГАНДБОЛ

«Буревестник» студентлар кўнгилли спорт жамиятлари марказий советининг биринчилиги мусобақаларига Тошкентда старт берилди. Бунда олти коллектив қатнашмоқда.

Биринчи турда Тошкентнинг СКИФ командаси мамлакатимизнинг бир неча бор чемпиони Москва Авиация институтининг спортчилари билан учрашди. Ўйин ғоят кескин спорт кураши остида ўтди. Биринчи бўлимда тошкентликлар олдинга ўтиб олишди: ҳисоб 13:10. Танаффусдан сўнг бутун маҳоратларини ишга солган меҳмонлар ҳисобни тенглаштириб, бир тўп фарқ билан ғалаба қозондилар (25:24).

Николай Николаевич БАЛАШЕВ

Республика илмий жамоатчилиги оғир жудоликка учради. 1949 йилдан КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор, Тошкент қишлоқ хўжалиги институти сабзавотчилик кафедрасининг мудири Николай Николаевич Балашев 75 ёшда тўсатдан вафот этди.

Ўлим орамиздан ажойиб инсон, таниқли олим, моҳир педагог ва актив жамоат арбобини юлиб олди.

Н. Н. Балашев 1902 йилнинг 14 декабрь куни Хабаровск шаҳрида туғилди. У меҳнат фаолиятини Ўзбекистонда бошлади. Н. Н. Балашев 1919 йилда Тошкент ёнидаги Яланғоч қишлоғида тузилган «Меҳнат» қишлоқ хўжалиги коммунасига киради, унинг раиси қилиб сайланади.

Николай Николаевич 1926 йилда Ўрта Осиё Давлат университетининг қишлоқ хўжалик факультетини тамомлагач, Р. Р. Шредер номли Ўзбекистон тажриба станцияси далачилик ва сабзавотчилик бўлимига мудирлик қилади.

У 1930 йилдан эътиборан Тошкент қишлоқ хўжалик институтида педагоглик ишига ўтиб, умрининг сўнгги 30 йили мобайнида сабзавотчилик кафедрасига мудирлик қилди. 1941—1944 йилларда Улуғ Ватан уруши фронтларида бўлди.

Николай Николаевич самарали педагоглик фаолиятини картошка етиштириш соҳасидаги кенг тадқиқот ишларини ўтказиш билан муваффақиятли қўшиб олиб борди. Ўрта Осиёда картошка агротехникаси ва уруғчилигини ишлаб чиқишнинг асосчиси бўлди. Унинг раҳбарлиги ва шахсан иштирокида озиқ-овқат учун картошкадан мўл ҳосил етиштиришнинг, эртанги ҳосил олишнинг агрокомплекси ишлаб чиқилди, уруғлик картошка олишнинг агротехника усуллари илмий жиҳатдан асослаб берилди ва жорий этилди ҳамда уни иссиқ шароитда сақлашнинг методлари ишлаб чиқилди.

Николай Николаевич сабзавотчилик соҳасида илмий ва илмий-педагогик кадрлар тайёрлашга ўз истеъдоди ва меҳнати билан катта ҳисса қўшди. Унинг раҳбарлигида 30 дан кўпроқ фан кандидатлари ва фан докторлари тайёрланди. Улар 250 илмий иш, дарслик ва ўқув қўлланмалари чоп этдилар. У сабзавотчилик, полизчилик юзасидан дарслик, Ўзбекистонда картошка экини, жанубда картошка уруғчилиги, суғориладиган ерларда картошка ва сабзавот етиштиришга доир монографиялар ёзди.

Николай Николаевич коммунистик эътиқод ва принципиаллик билан катта жамоат ишлари олиб борди. У қишлоқ хўжалиги илмий-техника жамияти сабзавотчилик секциясига бошчилик қилди. Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги илмий-техника жамияти республика правлениесининг аъзоси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими боғдорчилик, сабзавот-полиз экинлари ва картошка секцияси аъзоси бўлди.

Н. Н. Балашевнинг Ватан олдидаги хизматлари ҳукумат томонидан муносиб тақдирланди. У Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ ордени, «Ҳурмат Белгиси» ордени, СССР медаллари ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланган эди.

Ажойиб инсон, йирик олим, принципиал коммунист, улкан педагог ва мураббийнинг хотираси қалбимизда ҳамиша сақланиб қолади.

Бир группа ўртоқлари.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28/IX да **Спартак**, 29/IX да **Риголетто**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/IX да **Келинлар қўзғолони**, 29/IX да **Кўрмайин босдим тиконни**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/IX да **Кўзингни каттароқ оч**, 29/IX да **Йўқ, омадсиз эмасман**.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Москва цирки артистларининг гастроллари. «СУВДА ЦИРК» АТТРАКЦИОНИ** (19.30).

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

САНЪАТ САРОЙИ — **Ҳаётга ташналик** (11, 13.30, 16, 18.30).

Оқ Бим Қора Қулоқ — «ЧАЙКА» (12, 18.00).

Қамал — «ЧАЙКА» (15, 21.00).

Арвоҳ-кема — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Куз — «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Йиғламагин, қизгина — «ТИНЧЛИК» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Номаълум актёр ҳақида қисса — «ФЕСТИВАЛЬ».

Она — «ХИВА».

●

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ ҲУЗУРИДАГИ МАРКАЗИЙ ТАЙЁРЛОВ

КУРСЛАРИ

ёшларни республика олий ўқув юртларига киришга тайёрлаш учун

1977—1978 ЎҚУВ ЙИЛИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Машғулотлар математика (эски ва янги программа), **физика, химия, она тили ва адабиёт, тарих ва жамиятшунослик, чет тили** (инглиз ва немис тили) **бўйича рус ва ўзбек тилларида ҳафтада уч марта соат 19.00 дан бошлаб ўтказилади.**

КУРСЛАРГА ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ КИШИЛАР, ШУНИНГДЕК 10-СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Машғулотлар ТошДУ биноси (ВУЗ городок) **да ўтказилади.**

ҲУЖЖАТЛАР ҲАФТАНИНГ ДУШАНБА, ЧОРШАНБА ВА ЖУМА КУНЛАРИ ТОШДУНИНГ БОШ ЎҚУВ КОРПУСИДА, А-501-ХОНАДА СОАТ 17.00 ДАН 20.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА МОСКВА АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

«СУВДА ЦИРК» АТТРАКЦИОНИ

Томошалар ҳар куни (душанбадан ташқари) соат 19.30 да; шанба кунлари соат 16.00 ва 19.30 да; якшанба кунлари соат 12.30, 16.00, 19.30 да бошланади.

КАССА СОАТ 10.00 ДАН ИШЛАЙДИ.

БИЛЕТЛАР СОТИЛМОҚДА.

●

ЎРТА ОСИЁ РАНГЛИ МЕТАЛЛУРГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ВА ЛОЙИҲА ИНСТИТУТИ

кон вентиляцияси соҳасида ишлаш учун **кичик илмий ходим** (фан кандидати, юқори малакали мутахассис

ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КОНКУРС МУДДАТИ — 22 октябргача.

Ҳужжатлар конкурс шартларига мувофиқ институт директори номига қуйидаги адрес бўйича юборилсин: 700100, Тошкент шаҳри, Ш. Руставели кўчаси, 45-уй.

●

ЧИРЧИҚ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

БИЛИМ ЮРТИНИНГ 25 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАБ

ТАНТАНАЛИ УЧРАШУВ ЎТКАЗАДИ

Билим юртини битириб кетганлардан 25 октябргача ёзма равишда ўқишни тугатган йили, ўзи ҳақида қисқача маълумот ҳамда 702100, Чирчиқ шаҳри-100, Ломоносов кўчаси, 7-уйда ўтказиладиган тантанали учрашувда қатнаша олиши тўғрисида хабар беришларини сўраймиз.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институти коллективи институтнинг катта илмий ходими, филология фанлари кандидати Н. Каримовга онаси

Раҳбархон РАСУЛЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлиги республика миқёсидаги шахсий пенсионер

Фахриддин ПОШШАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ОРБИТА-3» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Янгиликлар. 9.10 — Эрталабки гимнастика. 9.30 — «Суҳбатлашиш». Бадиий фильм. 10.45 — Киносаёҳатчилар клуби. 11.55 — «Шахсий бахт». Бадиий фильм. Бешинчи серия. 15.30 — Илмий оммабоп фильм. 15.55 — Ҳужжатли фильм. 16.05 — Жонажон табиат. 16.30 — «Каштанка» телевизион бадиий фильм. 17.35 — Фан оламида. 18.05 — Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 19.00 — Янгиликлар. 19.10 — «Элегия» фильм-спектакль. 21.00 — УЕФА кубоги учун футбол мусобақалари. «ДИНАМО» (Тбилиси) — «ИНТЕРНАЦИОНАЛЕ» (Италия). 22.00 — Вақт. 22.30 — УЕФА кубоги учун футбол мусобақалари 23.30 — Футбол бўйича Европа чемпионларининг кубоги учун. «ТОРПЕДО» (Москва) — «БЕНФИКА» (Португалия).

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

18.25 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.50 — Кинофильм. 19.10 — Муз устида Тошкентнинг ёш фигурачилари. 19.45 — Ахборот. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.10 — Мухтор Авезов. Адабий портрет. 21.00 — Ахборот. 21.20 — Лирик концерт. 22.00 — Вақт. 22.30 — Чорвачилик — зарбдор фронт. 22.45 — «Енгил ҳаёт». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 — Болалар учун фильм. 19.20 — «Учрашувлар». телевизион бадиий фильм, 3-серия. 20.40 — Тошкент янгиликлари. 21.00 — Пойтахт области далаларида. 21.30 — Концерт.

Радио

8.30 — Олтин водий қўшиқлари. Концерт. 9.30 — Қишлоқ бадиий ҳаваскорлари ижро этадилар. 10.15 — Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги юксалишида. 10.30 — Концерт. 10.50 — Она ер қувончи. 11.15 — Мелиорация — мўл ҳосил етиштириш йўли. 11.30 — М. Насимов. «Деҳқонга таъзим». 12.10 — «Узбекистан индустриальный». 13.00 — Чорвадорлар — Октябрь юбилейига. 13.30 — Далада ишлаётганлар, Сизлар учун. Концерт. 14.00 — «Юбилей йили мўл ҳосили билан Ватанни мамнун этамиз». 15.45 — Фан пиллачиликда янги уфқларни очмоқда. 16.10 — Музикали учрашувлар. 18.30 — Спорт эшиттириши. 19.00 — «Илҳомбахш меҳнатимиз — Ватанга». 19.20 — «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. 20.20 — Концерт. 21.00 — Пахтакорлар монологи. 22.00 — Ўзбек давлат филармонияси солистларининг концерти. 22.30 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 22.40 — Бахт чаноқлари. 23.15 — Санъат усталари — пахта усталарига. Концерт.

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ — Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, 41 ✻ ТЕЛЕФОНЛАР: Коммутатор — 330249 дан 330258 гача. Эълонлар — 338142.

Р. 14557. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Г. — 227.